

číslo 4/2020

Vodárenské pohľady

štvrtročník / ročník: 15

Pour
Féliciter
2021

Be Right™

Hach – Váš odborný partner

- Zariadenia pre laboratórnu a online analýzu vody
- Aplikácie pre pitnú, odpadovú aj priemyselnú vodu
- Inteligentné riešenia pre optimalizáciu ČOV
- Technická podpora a odborné servisné služby

sk.hach.com

FLOW - RMT S.R.O. PREŠOV

bezvýkopové ukladanie potrubí
križovanie vodných tokov
horizontálne riadené vŕtanie

dimenzia potrubia DN50-DN700
tlačná a ťažná sila 4t-18t
krútiaci moment 1700-7000Nm

stroje a zariadenia:
DITCH WITCH JT 25
GRUNDODRILL 15 X
VERMEER 20x22 S3
VERMEER 9x13 S3

V roku 2019 sme bezvýkopovo zrealizovali

13 400m vodovodov
1 400m gravitačnej kanalizácie
2 750m tlakovej kanalizácie

kontakt: **FLOW-RMT** s.r.o. Prešov
Tel./Fax 051/7710312

www.flowrmt.sk

mobil: 0915 90 96 28
e-mail: flowrmt1@mail.t-com.sk

Automatizované spracovanie odpočtov vodomero na diaľku

obchod@corageo.sk
+421/052/2851 411

CG modul IoT

Rozširuje možnosti zákazníckeho systému o automatizované importovanie a evidenciu odpočtov pomocou IoT meračov.

Merače IoT sú bezpečne vzájomne prepojené s vodomermi a odbernými miestami.

Vodárenská spoločnosť takto získava integračný nástroj, ktorý prepája systémy automatizovaného zberu s produkčným systémom bez nutnosti merané údaje manuálne zadávať do zákazníckeho informačného systému.

Vždy aktuálne údaje o spotrebe dopĺňajú varovné hlásenia, ktoré sú užitočné pre vodárenskú spoločnosť aj koncového zákazníka.

CORAgeo
Geographic Information Systems

Viac informácií na www.corageo.sk

4 Aktuality/AVS report

- Zasadanie komisie EU2 odpadové vody
- Rokovanie komisie EUREAU 1 pre pitnú vodu
- Zasadnutie valného zhromaždenia EUREAU formou videokonferencie
- Zasadnutie komisie EU2 odpadové vody

7 Téma

Aj by sa mohlo zablýskať na lepšie časy, ale...

9 Hlavná téma

Prioritou je zabezpečiť plynulé zásobovanie pitnou vodou a dôkladné čistenie odpadových vôd

13 Téma

Strach, úzkosť, panika i agresivita, dopad na ekonomiku a rodinu

16 Téma

Blíži sa koniec roka...

17 Téma

Ostro sledované voda: Na pitnom režime nie je čo meniť!

18 Čo je nové

StVPS, a.s.

PVPS, a.s.

BVS, a.s.

SEVAK, a.s.

VVS, a.s.

23 SOVAK

Časopis Asociácie vodárenských spoločností

Vodárenské pohľady

Vydavateľ:

Asociácia vodárenských spoločností
Prešovská 48
826 46 Bratislava

www.avssr.sk

IČO: 30854156

Pracovisko:

Nevädzová 5
821 01 Bratislava

Sídlo redakcie: Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Omská 22
040 01 Košice
tel./fax: +421 55 677 00 76

Šéfredaktor: Mgr. Martina Hidvéghyová

e-mail: hidveghyova@penelopa.sk

Zodpovedný redaktor:

Mgr. Adriana Bálintová
e-mail: penelopa@penelopa.sk

Redaktori:

Ing. Ivana Mahríková, PhD.
Ing. Peter Podstupka
Mgr. Eva Petranová
Ing. Božena Dická
Mgr. Slavomíra Vogelová
Ing. Miloš Dian
Ing. Jana Bernátová
Ing. Jozef Horečný
Ing. Ondrej Kapusta
Ing. Peter Ďuroška
Ing. Helena Molnárová
Mgr. Dagmar Rošková

Externý redaktor:

PhDr. Peter Furmaník

Príjem inzercie: Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Omská 22, 04001 Košice
tel./fax: +421 55 677 00 76
e-mail: obchod@penelopa.sk

Grafika a sadzba:

Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Tlač: Rotaprint Košice

Autorské práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií a grafiky vrátane údajov v elektronickej podobe, len s predchádzajúcim písomným súhlasom redakcie.

Nepredajné.

Evidenčné číslo:

EV 3422/09

ISSN: 1336-6467

Ročník: 15

Štvrťročník, Číslo: 4

Dátum vydania. 10. 12. 2020

Správa z rokovania komisie EUREAU 1 pre pitnú vodu

Rokovanie komisie EU1 pre pitnú vodu sa uskutočnilo dňa 15. 10. 2020 formou konferenčného hovoru, ktorého sa zúčastnilo 36 zástupcov členských štátov, prezidentka EurEau Claudia Castell-Exner, generálny sekretár Oliver Loebel, Carla Chiaretti, zodpovedná za politiku EurEau a Caroline Greene, ktorá má na starosti komunikáciu.

V úvode bola predstavená činnosť a stratégia novej pracovnej skupiny „Hodnota vodohospodárskych služieb“. Skupina sa aktuálne zaoberá mapovaním procesov v sektore vodárenstva a stanovením skutočnej hodnoty služieb spojených s výrobou, dodávkou pitnej vody, odkanalizovaním a čistením odpadových vôd. Okrem štandardných nákladov sa snaží ohodnotiť aj nehmotné prínosy vodohospodárskych služieb (nap. pocit zdravia a bezpečia). Snahou je poukázať na potrebu udržateľného financovania všetkých aspektov tak, aby vzťah medzi tarifami, dôležitosťou služby a cenou bol primeraný.

Diskutovalo sa o stratégii fungovania vodárenských spoločností v čase pandémie Covid-19 a prípadných dopadoch na dodávku pitnej vody. Zúčastnení sa jednomyselne zhodli na nutnosti zabezpečiť neprerušenie dodávky pitnej vody v požadovanej kvalite. Najdôležitejšou úlohou je zabezpečiť ochranu kľúčových pracovníkov prevádzky pred výpadkom z práce. V mnohých krajinách sa so súhlasom hygienikov pristúpilo k redukcii odberov vzoriek u obyvateľstva na kohútikoch a sleduje sa tiež prítomnosť RNA Corona vírusu v odpadovej vode. V roku 2021 sa bude v Nórsku konať konferencia IWA na tému

Plány bezpečnosti pitnej vody v kontexte pandémie Covid 19.

K novej Smernici pre pitnú vodu (DWD) sú už vypracované konečné jazykové verzie pre všetky členské štáty EU. Účinnosť sa očakáva do konca roku 2020, najneskôr na začiatku roku 2021. V súvislosti s novou DWD bolo vypracované upozornenie na právne povinnosti vodárenských spoločností v zmysle Nariadenia o biocídnych prípravkoch EU č. 528/2012. Ide o dezinfekčné prípravky, používané na zdravotné zabezpečenie pitnej vody, ktoré spadajú do kategórie biocídov a tým pádom sú regulované týmto nariadením.

Generálny sekretár informoval o vývoji pri príprave Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), ku ktorej aktuálne prebieha verejná diskusia. EurEau sa do nej intenzívne zapája. SPP rieši pravidlá podpory pre strategické plány, ktoré majú členské štáty EU vypracovať a ktoré majú byť financované Európskym poľnohospodárskym záručným fondom a Európskym poľnohospodárskym fondom pre rozvoj vidieka. Pre členské štáty EU je významný návrh Nariadenia o „SPP – podpora strategických plánov“. Nariadenie obsahuje ustanovenie o podmienkach ekologických režimov hospodárenia a nástrojoch udržateľnosti farmami z hľadiska obsahu živín v pôde. Európsky parlament prijal pozmenené stanovisko uvedeného nariadenia, ktoré nespĺňa ambície stratégie EU o uprednostňovaní miestnych poľnohospodárskych produktov („farm to fork“) a hlavne ohrozuje udržateľnú ochranu vodárenských zdrojov. EurEau iniciuje trojstranné rokova-

nie s cieľom dosiahnuť prijateľný kompromis. Dlhodobým záujmom EurEau je dosiahnuť, aby farmárom nemohla byť poskytnutá dotácia v prípade nedodržania legislatívy EU o ochrane vôd. Udržanie a zlepšovanie kvality vôd by malo byť súčasťou priorit národných strategických plánov, vypracovaných v rámci novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

S ohľadom na vyššie uvedené, EurEau víta revíziu o udržateľnom využívaní pesticídov (2009/128/EU). Po 10 rokoch skúseností sa ukázalo, že Národné akčné plány pre udržateľnom využívaní pesticídov sú slabým a neúčinným nástrojom v boji za ochranu vodných zdrojov.

Nová DWD sa prvý raz zaoberá aj otázkou strát vody. Uvádza, že vo všeobecnosti v EU existuje slabé povedomie v otázkach strát vody, ktoré sú spôsobené hlavne dlhodobými nedostatočnými investíciami do údržby a obnovy infraštruktúry vodárenských spoločností a navrhuje straty vody požívať ako indikátor účinnosti vodného hospodárstva a za nástroj k nadmernému čerpaniu obmedzených zásob zdrojov vody. Členské štáty EU majú posúdiť veľkosť únikov pitnej vody na celostátnej úrovni aspoň pre mestá s viac ako 50 tis. obyvateľmi. Na základe medzinárodne zavádzaného štandardu ILI (infraštruktúrna stratovosť siete) sa vypočíta priemer EU a štáty s nadpriemernými stratami vody budú povinné vypracovať akčné plány na ich zníženie.

Ing. Alena Trančíková
Člen EU1 za AVS

Zasadanie komisie EU2 odpadové vody

Zasadanie komisie EU2 podobne ako ostatné aktivity EurEau prebehlo formou on line. Pre členov komisie ho pripravili kolegovia z Ljubljany, ktorí na úvod on line stretnutia prezentovali aktuálny stav odvádzania a čistenia odpadových vôd v Slovinsku. Po úvodnej prezentácii sa komisia venovala hlavnej téme zasadania a to revízii smernice UWWTD o čistení mestských odpadových vôd. V súčasnosti komisia EU2 prehodnocuje návrhy Európskej komisie na zmeny v smernici a pripravuje stanoviská k jednotlivým článkom smernice. Zásadné otázky ako pristupovať k revízii smernice, ktoré oblasti je potrebné riešiť centrálnu na európskej úrovni a ktoré je vhodné nechať na členských štátoch zodpovedali zástupcovia komisie EU2 ešte pred rokovaním v dotazníku. Týkali sa nasledovných tém stanovených Európskou komisiou:

- povrchový odtok z urbanizovaných území
- malé aglomerácie
- individuálne systémy zneškodňovania odpadových vôd (IAS)
- citlivé oblasti
- odstraňovanie nutričov
- mimoriadne znečisťujúce látky
- odtok z priemyselných zdrojov odpadových vôd
- med'v odpadových vodách
- obehová ekonomika
- zmiernenie dopadov klimatických zmien

Členovia komisie sa zhodli, že v oblasti povrchového odtoku nie je vhodné stanoviť presné zriedňovacie pomery pre odtok z odľahčovacích komôr, nakoľko legislatíva v členských krajinách je rozdielna. Riešenie malých aglomerácií je tiež záležitosťou členských krajín, keďže nie sú podporované z európskych štrukturálnych fondov. Pre citlivé oblasti je potrebné, aby boli jednotne stanovené hraničné podmienky ochrany. Odstraňovanie nutričov by malo byť naviazané na ich znovuvyužívanie, s čím súvisí aj prispôbenie trhu na príviv nových produktov. Tu je potrebná úzka spolupráca s poľnohospodárstvom. Odtok z priemyselných zdrojov odpadových vôd nie je téma pre riešenie na európskej úrovni, nakoľko sú legislatívne stanovené kvalitatívne parametre pre vtok odpadových vôd do verejnej kanalizácie. Čo sa týka eliminácie medi vo vodách je potrebná široká diskusia a osвета medzi producentami, užívateľmi a zákonodarcami. Obehová ekonomika, znižovanie nákladov na prevádzku, využívanie odpadových produktov a čiastočná energetická sebestačnosť sú jednou z hlavných priorit moderného zneškodňovania odpadových vôd. Prechod k obehovej ekonomike nie je možné realizovať súčasne vo všetkých krajinách EÚ, nakoľko je spojený s potrebou značných investícií. Ako vhodný stimul sú benefity pre prevádzkovateľov za implementáciu obehovej ekonomiky v jednotlivých členských štátoch. Téma zmiernenia dopadov klimatických zmien bude súčasťou ďalšieho zasadania EU2 v januári 2021 spoločne s workshopom k danej téme.

Ing. Ivana Mahríková, PhD., EUR ING.
člen komisie EU2, Odpadové vody

Zasadnutie valného zhromaždenia EurEau formou videokonferencie

V úvode videokonferencie sa schválila zápisnica z predošlého zasadnutia a nadväzne Oliver Loebel informoval o plnení úloh, medzi ktoré patrilo najmä ukončenie pravidelnej aktualizácie „Data survey“ - teda zberu vodohospodárskych dát z jednotlivých členských krajín. Prezidentka EurEau Claudia Castell-Exner ďalej informovala o aktuálnej legislatíve, pripravovanej zo strany Európskej komisie a o rôznom štádiu schvaľovacieho procesu Európskym Parlamentom a Európskou Radou. Jednotlivé konferencie, organizovanej nemeckým predsedníctvom sa konali plne on-line a zástupcovia EurEau sa ich vždy zúčastnili.

Oliver Loebel sa zmienil aj o pripravovanom stretnutí so zástupcami európskych odborových združení - farmaceutického a chemického (téma regulácia perzistentných organických látok). Vyzdvihol úlohu nástroja Rozšírené zodpovednosti výrobcov.

Tom Leahy informoval o zmenách, ktoré sa dotýkajú komisie EÚ1. Najmä hodnotenie vplyvov DWD, na ktorom sa ukončujú práce. Ďalšou oblasťou je vyhodnotenie opatrení v oblasti únikov z vodovodnej siete, ktoré komisia EÚ1 zobrala ako podklad pre rokovania s Európskou komisiou nad témou povinného cielenia v znižovaní únikov podľa revidovaného textu smernice o pitnej vode a ktoré bude publikovať do budúceho valného zhromaždenia. Spomenul aj oblasť kybernetickej bezpečnosti, ktorá je aktuálna najmä v súvislosti s nedávnymi útokmi na IT systémy v EÚ a v Izraeli.

Za pracovnú skupinu Inovácia Bertrand Vallet predstavil výstup EurEau - stanovisko k prioritám výskumu v rámci EÚ, ktoré bolo prezentované Európskej komisii pre lepšie určenie prioritizácie programov EÚ a z ktorej vyšli niektoré úpravy navrhovaných programov v rámci plánu na oživenie Európy, ktorá bude vo výške 672,5 miliardy eur podporovať členským štátom EÚ riešiť hospodársky a sociálny dopad pandémie COVID-19 a zároveň zabezpečiť, aby ich ekonomiky vykonali ekologickú a digitálnu transformáciu a stali sa udržateľnejšími a odolnejšími.

Klara Szatkiewicz predstavila výstupy pracovnej skupiny „Hodnota vodohospodárskych služieb“, ktorá pripravila návrh stanoviska na základe interného vyšetrovania a predstaví ho v decembri tohto roka.

Záverom prvej polovice videokonferencie bolo potvrdené zloženie Ex-Com EurEau v zložení Alain Gillis, Osmo Seppala, Mircea Macro, Iztok Rozman, M. Blanco Orozco a aj Klara Ramm Szatkiewicz až do júna 2021.

V popoludňajšej časti Veronica Manfredi, riaditeľka jednotky Kvalita života Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie Európskej komisie prezentovala pozíciu Európskej komisie k radu legislatívnych aktov. Predovšetkým ale zablahoželala EurEau k 45. výročiu existencie. Úvod patrilo Zelenej dohode a Plánu pre oživenie Európy. Požiadala o spoluprácu pri dosahovaní cieľov akčného plánu obehového hospodárstva, kde očakáva vyššiu podporu vodohospodárskeho sektora, najmä podporu Nariadenie o znovu využitie odpadových vôd. Nadväzne pripomenula tlak Európskej komisie na zvýšenie kvality povr-

chových vôd striktným vyžadovaním implementácie cieľov plánovania v oblasti vôd s cieľom dosiahnutia dobrého stavu vôd do roku 2027, kde bola potvrdená záväznosť požiadaviek v uzavretom prehľade cieľov Rámцovej smernice o vodách. Za najväčší problém tu označila rozpor so záujmami poľnohospodárstva, ktoré v niektorých členských štátoch má teraz najvyšší podiel na nedosahovanie dobrého stavu vôd, kde teraz využíva analýzy EurEau, pri-

pravené pre implementáciu „Farm to Fork Strategy“. Upozornila aj na prípravnú stratégiu EÚ pre farmaceutické prípravky, ktorá je zameraná okrem iného aj na prevenciu vypúšťania farmaceutík do vôd (zachytávanie znečistenia pri výrobe, spracovaní liekov po ich expirácii, odstraňovanie z odpadových vôd). Poprosila o aktívnu účasť na konzultácii k návrhu Akčného plánu EÚ k nulovým emisiám, ktorý je otvorený do konca roka 2020. V rámci prebiehajúcich vyhodnocovaní legislatívnych aktov v oblasti vody informovala o priebežných výsledkoch „Impact assesment“ návrhu novelizácie Smernice o priemyselných emisiách v súvislosti s Nariadením E-PRTR. V oblasti čistiarenských kalov upozornila na prebiehajúci proces hodnotenia možných zmien textu Smernice o splaškových kaloch, kde poďakovala EurEau za poskytnuté materiály - dobrej praxe z členských štátov EurEau, ktoré boli do hodnotenia zapracované.

Ďalšie zasadnutie valného zhromaždenia EurEau je plánované v Prahe (27.-28. 5. 2021).

Ing. Vladimír Jakub

Člen Valného zhromaždenia EurEau

Ilustračné foto: archív redakcie

**SPOJENIE
PRE VŠETKY
DRUHY
A PRIEMERY
POTRUBÍ**

Zastúpenie Georg Fischer **+GF+**

ASIMEX
Materiály pre inžinierske siete.

www.asimex.sk

Asociácia vodárenských spoločností naplno využila krátke obdobie uvoľnenia protipandemických opatrení a v mesiacoch september, október zorganizovala viacero odborných podujatí. Prvým z nich bolo **stretnutie generálnych riaditeľov vodárenských spoločností s novým vedením Ministerstva životného prostredia SR**, kde boli zástupcom vodárenských spoločností predstavení štátny tajomník Mgr. Juraj Smatana a generálny riaditeľ Sekcie vôd Ing. Roman Havlíček. Ministerstvo prezentovalo prítomným stratégiu reortu v novom programovom období. Išlo hlavne o podporu investičných projektov výstavby verejných kanalizácií a intenzifikáciu ČOV a investície smerované do zelených a inovatívnych technológií.

Ďalšou z aktivít bolo **školenie kybernetickej bezpečnosti** pre pracovníkov vodárenských spoločností. Školenie organizačne zabezpečila kancelária

AVS v spolupráci so Západoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. za prísnych bezpečnostných opatrení vo Veľkom Záluží. Cieľom už tretieho školenia bolo poskytnúť pracovníkom vodárenských spoločností ďalšie informácie o implementácii zákona č. 69/2018 Z.z. o kybernetickej bezpečnosti do vodárenskej praxe. Dôležitou informáciou bolo stanovenie predpokladaného finančného zaťaženia vodární za licencie, prevádzku, personálne zabezpečenie, podporu a implementáciu súvisiace so zavedením opatrení.

Koncom septembra sa stretli členovia **Ekonomickej komisie AVS** (ďalej „EK AVS“) na zasadnutí v Banskej Bystrici. Cieľom zasadania bolo stanovenie priorit pre zmeny v súčasnej vyhláške č. 21/2017 Z.z. týkajúcej sa cenotvorby vo vodárenstve a príprava námetov Regulačnej politiky na nové regulačné obdobie. EK AVS schválila prioritné oblasti regulácie na roky 2021-2022 v nasledovnom poradí: „osobné náklady, odpisy, primeraný zisk a prenájom vodárenskej infraštruktúry.“ Na základe stanovených priorit bol vypracovaný materiál s názvom: „Námety Asociácie vodárenských spoločností k regulačnej politike v oblasti regulácie cien vodného a stočného“, ktorý bude preložený vedeniu Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej „ÚRSO“).

Začiatkom októbra sa stretli členovia **Správnej rady AVS** na rokovaní v Banskej Bystrici. SR AVS schválila závery z rokovania Ekonomickej komisie v súvislosti s prípravou podkladov pre ÚRSO. Zároveň prebehla diskusia o nových výzvach pre oblasť vodárenstva, ktoré sú súčasťou programového dokumentu „Moderné a úspešné Slovensko“, kde do oblasti Zelenéj ekonomiky vládla SR republiky zaradila rozvoj a trvalú udržateľnosť infraštruktúry verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Asociácia vodárenských spoločností v danej súvislosti pripravila a predložila ministrom financií SR zoznam investičných projektov z oblasti vodárenstva so základnou špecifikáciou zámeru aj finančného krytia. Veríme, že ministerstvo financií využije tieto informácie a pomôže posilniť funkčnosť vodárenskej infraštruktúry na Slovensku.

Mediálne aktivity AVS

Vedúca kancelárie Ing. Ivana Mahríková, PhD., EUR ING. informovala v podnikateľskom podcaste od A po ZZZ o problémoch prevádzkovateľov verej-

ných vodovodov a verejných kanalizácií počas núdzového stavu na Slovensku, ale aj o aktuálnom stave v oblasti legislatívy a cenotvorby. Podcast je zverejnený na web stránke Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení, www.azzz.sk.

Projekty

Projekt „Zdravá voda pre Cherson“ podporovaný agentúrou SlovakAid sa blíži do finále. Zariadenie na zdravotné zabezpečenie vody pre mesto Cherson úspešne prešlo skúšobnou prevádzkou a je pripravené na distribúciu do mestských vodární v Chersone. Termín ukončenia realizácie projektu je vo februári 2021.

Legislatíva

Orientovať sa v súčasnom legislatívnom prostredí nie je jednoduché. Kríza a nepredvídateľnosť ťažkej doby spojené so šírením koronavírusu komplikuje aj samotný legislatívny proces. Zákony sa menia oveľa rýchlejšie ako je zvykom. Bežný legislatívny proces spojený s možnosťou pripomienkovania dotknutými subjektami je málokedy dodržaný. Väčšina zákonov sa novelizuje v skrátenej legislatívnej konaní alebo priamo cez poslanecké návrhy a to väčšinou bez odbornej diskusie, čo má za následok zvyšovanie administratívnej záťaže pre vodárenské spoločnosti. Veríme, že sa v budúcom období situácia stabilizuje a legislatívny proces sa vráti do zabehaných kolaj spoločne s odbornou diskusiou a s plnohodnotným pripomienkovým konaním.

Kancelária AVS

Na kus reči s predstaviteľmi Asociácie vodárenských spoločností
o ekonomike a regulácii v sieťových odvetviach

Aj by sa mohlo zablýskať na lepšie časy, ale...

Ukazuje sa, že regulačný úrad a vodári konečne našli spoločnú reč a vodárenstvo už nebude na samom chvoste a z hľadiska regulácie bude rovnocenné s ostatnými odvetviami. Koronakrízové zjednodušenie legislatívy vodárom zatiaľ veľmi nepomohlo. Čakajú na ďalšie „podnikateľské kilečko“ a trápia ich stúpajúce počty neplatičov, čiže dá sa povedať, že blýska sa na lepšie časy, ale... O tom všetkom už hovoríme s prezidentom Asociácie vodárenských spoločností (AVS) Ing. Stanislavom Hrehom, PhD. a vedúcou kancelárie AVS Ing. Ivanou Mahríkovou, PhD., EUR ING.

Disproporcie v regulácii

Na zasadnutí správnej rady AVS 2. júla sa konštatovalo zlepšenie komunikácie medzi Úradom pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) a vodárenskou obcou, čo ilustroval aj jeden zaujímavý fakt - vôbec prvýkrát v histórii tohto úradu bol prizvaný ako člen výberovej komisie na post predsedu ÚRSO aj zástupca z AVS.

Otázka: Vieme, čo všetko očakávajú vodárenské spoločnosti od zlepšenia komunikácie s novým vedením regulačného úradu? Pýtame sa, pretože v minulosti komunikácia medzi ÚRSO a vodárenskou obcou dosť výrazne pokrývala, čo bolo vždy len a len na škodu veci.

I. Mahríková: Mala som tú česť byť členom výberovej komisie na post predsedu ÚRSO, ako zástupca zamestnávateľov. Musím povedať, že ma prekvapil veľký záujem uchádzačov o túto pozíciu. Do konkurzu sa ich prihlásilo až štrnásť. Nakoniec pred komisiou predstavilo svoje vízie o činnosti úradu a regulácii samotnej

jedenásť kandidátov. Tých najlepších komisia posunula do užšieho výberu. Samotná voľba bola na ministrovi hospodárstva SR. Teší ma, že novým predsedom ÚRSO sa stal práve Ing. Andrej Juris, ktorý má dlhoročné praktické skúsenosti z oblasti regulácie energetiky, kde stál na strane regulovaných subjektov. Zároveň pôsobil aj v zahraničí, odkiaľ môže čerpať inšpiráciu pre zlepšenie súčasnej regulácie a uplatniť ju v regulačnej politike pre nové regulačné obdobie. Od jej smerovania bude závisieť vývoj cenotvorby na ďalších 6 rokov.

• Pani inžinierka, zdá sa, že už prvé kroky vedenia ÚRSO veľa napovedajú.

I. Mahríková: O novom smerovaní Úradu pre reguláciu sieťových odvetví naozaj svedčia už prvé kroky nového vedenia. Už v auguste sa zástupcovia vodárenských spoločností zúčastnili na prvom rokovaní s novým vedením ÚRSO. Predseda úra-

du nám predstavil vízie regulácie v súčasnom a tiež v pripravovanom regulačnom období. Zároveň zdôraznil, že má záujem posilniť oblasť vodárenstva ako plnohodnotnej súčasti sieťových odvetví, pretože sám vidí disproporcie medzi reguláciou v energetike, plynárstve a na druhej strane vo vodárenstve. Cieľom Regulačného úradu bude zjednotiť podmienky regulácie pre všetky sieťové odvetvia. Výsledkom rokovania bolo vytvorenie pracovnej skupiny AVS a ÚRSO, ktorá bude pravidelne komunikovať a predkladať námety členov AVS.

• Aké sú tie námety?

I. Mahríková: Na základe spomínaného rokovania Ekonomická komisia AVS v septembri schválila štyri prioritné oblasti, ktoré budú riešené v súčasnom regulačnom období. Sú nimi osobné náklady, odpisy, primeraný zisk a prenájom vodárenskej infraštruktúry. Návrhy k uvedeným bodom predložíme na posúdenie vedeniu ÚRSO najneskôr do konca roka 2020.

• A ďalej?

I. Mahríková: Zároveň už pripravujeme aj podnety k novej regulačnej politike, ktorá vstúpi do platnosti od januára 2023 z dôvodu predĺženia súčasného regulačného obdobia o jeden rok. Veríme, že aktívna spolupráca s ÚRSO bude pokračovať v pozitívnom duchu a prevádzkovatelia vodárenskej infraštruktúry dokážu uplatniť svoje oprávnené požiadavky v budúcej cenotvorbe.

Len malé zmeny

Koronakrízové obdobie prinieslo so sebou aj tlak na legislatívu. Podnikateľské subjekty takmer unisono tlačili na vládu a ministerstvo hospodárstva s cieľom zjemniť či zjednodušiť, príp. úplne odstrániť rôzne byrokratické prekážky v podnikaní. Jedným z hmatateľných výsledkov je zákon č. 198/2020 Z. z., ktorým sa zmenili viaceré zákony v prospech zlepšenia podnikateľského prostredia.

Zákon dostal hovorový názov Lex korona alebo aj „Kilečko“. Zároveň vládny kabinet prisľúbil ďalšie zmeny a zjednodušenia v podnikateľskom prostredí.

Otázka: Čo všetko vás v Kilečku osobitne potešilo a čo ste v ňom nenašli, resp. čo by bolo treba v našej legislatíve ešte zjednodušiť, upraviť, odstrániť? Samozrejme, aj priamo s prihliadnutím na vodárenskú obec. Pýtame sa preto, lebo napriek mnohým zjednodušeniam a úpravám je podnikateľské prostredie na Slovensku ešte vždy dosť komplikované a k podnikajúcim subjektom aj neprajné...

S. Hreha: Pôvodný návrh „Podnikateľského kilečka, ktorý vyšiel z dielne Ministerstva hospodárstva SR, obsahoval viacero opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia pre veľké a stredné podniky, medzi ktoré patria aj naši členovia. Išlo najmä o zníženie daňového a administratívneho zaťaženia, ale aj zjednodušenie procesu cenotvorby a to odstránením povinnosti dodávateľov predkladať vlastný cenový ná-

”

Jedným z hmatateľných výsledkov je zákon 198/2020 Z.z., ktorým sa zmenili viaceré zákony v prospech zlepšenia podnikateľského prostredia.

”

vrh zavedením inštitútu plošného cenového stropu pre trh ako taký. Bohužiaľ, uvedené zmeny sa po pripomenovaní iných re-zortov štátnej správy do Lex korona nedostali.

• **Pán prezident, ale k množstvu zmien predsa len došlo...**

S. Hreha: My vodári v ňom vidíme len menšie zmeny k lepšiemu, ktoré však pri prevádzkovaní verejných vodovodov a verejných kanalizácií zásadne nepomôžu!

• **Môžete byť konkrétnejší?**

S. Hreha: Uvedený zákon priniesol skôr zvýšenie administratívnej záťaže pre regulátora, ktorý má povinnosť zverejniť všetky vstupné údaje a priebeh cenového konania pre výpočet ceny energií pre monopolné regulované subjekty v energetike, plynárenstve a vodárenstve. Tiež nepriamo novelizoval zákon č. 250/2012Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach v paragrafe 29, kde stanovuje povinnosť regulovaného subjektu v tepelnej energetike alebo vo vodnom hospodárstve predložiť úradu na schválenie zmluvu o poskytovaní služieb, prostredníctvom ktorej zabezpečuje vykonávanie regulovanej činnosti. Zákon však presne nešpecifikuje o aké zmluvy ide, preto sme požiadali regulátora o usmernenie, podľa ktorého máme pri podpise zmlúv postupovať. Len doplním, že pri tomto nariadení sa dokonca zachádza do retrospektívy a nariaďuje sa prehodnotiť aj zmluvy podpísané pred účinnosťou zákona!

• **Ako teda ďalej?**

S. Hreha: Voči uvedenému zneniu sme podali sťažnosť priamo na predkladateľa novely zákona a tiež príslušnému výboru NR SR. V októbri sme s napätím očakávali druhé podnikateľské „Kilečko“, v ktorom mali byť viaceré návrhy AVS týkajúce sa zlepšenia regulácie vodárenstva a postavenia vodárenských spoločností na trhu. Súčasná situácia spojená s druhou vlnou pandé-

ca z ďalšieho epidemiologického vývoja, čo vnáša podstatné riziko do jej aktuálnych predpovedí. Nehovoriac už o tom, že banka upozornila, že pri tejto predikcii na roky 2021 a 2022 ráta s vakcináciou v budúcom roku, hoci veľká časť medicínskych odborníkov je v tomto smere skôr pesimistická.

Otázka: Rozdiel medzi veľkým tohtoročným prepadom ekonomiky a pomalším rastom v nasledujúcich rokoch môže podľa viacerých analytikov vytvárať veľké skupiny neplatičov v rôznych oblastiach vrátane neplatičov vodného a stočného! Vieme, ako sa vodárenské spoločnosti pripravujú na túto skutočnosť? Tu zrejme nepôjde o jednotlivcov!

I. Mahríková: Niektorí členovia AVS už počas prvej vlny pandémie na jar 2020 avizovali zvýšenie počtu neplatičov hlavne z radov sociálne slabších obyvateľov. Kancelária AVS vtedy kontaktovala ministra práce sociálnych vecí a rodiny so žiadosťou o pomoc pri riešení danej situácie. Predpokladáme, že po druhej vlny pandémie sa počet neplatičov ešte zvýši, čo môže mať za následok nepriaznivý dopad na tržby vodárenských spoločností a zabezpečovanie ich základných služieb. MPSVaR nám odporučilo, aby sme v prípade neplatičov kontaktovali miestne samosprávy so žiadosťou o finančnú podporu pre uvedené skupiny osôb. Z nášho pohľadu však tento postup nie je vhodným riešením.

• **Lebo...?**

- Miestne samosprávy sú v súčasnosti finančne zaťažené zvýšenými požiadavkami na hygienické opatrenia a tiež nákladmi na hromadné testovanie. Zodpovednosť za neplatičov, ktorým sa vplyvom pandémie zhoršila sociálna situácia by mal jednoznačne prebrať štát. Vláda SR predstavila dokument Moderné a úspešné Slovensko, kde navrhla financovanie viacerých ob-

”
Predpokladáme, že po druhej vlny pandémie sa počet neplatičov ešte zvýši, čo môže mať za následok nepriaznivý dopad na tržby vodárenských spoločností a zabezpečovanie ich základných služieb.
”

mie však neumožnila predloženie legislatívneho návrhu zákona, ktorý bol odložený na apríl 2021. Veríme však, že uvedený návrh významne pomôže našim členom. Jeho tvorbu a pripomienkovanie budeme pozorne sledovať.

Neplatičov pribudne!

Podľa predikcie Národnej banky Slovenska (NBS) z 30. septembra čaká našu ekonomiku tohtoročný pokles o 8,2 percenta a nasledujúce dva roky nevidí centrálna banka príliš ružovo. Oživenie bude podľa nej relatívne pomalé - očakáva sa 5,6-percentný rast v roku 2021 a 4,2-percentný rast v roku 2022. Banka ale jedným dychom dodáva, že naďalej panuje neistota pramenia-

lastí nášho hospodárstva a tiež opatrenia na zmiernenie dopadov krízy. Myslíme si, že dofinancovanie našich služieb by malo byť kryté práve z týchto zdrojov!

• **O. K., ale čím chcete argumentovať?**

- Vodárenské spoločnosti prevádzkujú verejné vodovody a verejné kanalizácie vo verejnom záujme. Väčšina našich sietí a zariadení patrí do kritickej infraštruktúry štátu. Trvalá udržateľnosť vodárenskej infraštruktúry a s ňou spojené plynulé zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a efektívne odvádzanie a čistenie odpadových vôd jednoznačne musí byť štátnou prioritou!

(fur.)

Foto: archív redakcie

Koronakríza zasahuje všetky odvetvia, neobchádza ani vodárenské spoločnosti.

Prioritou je zabezpečiť plynulé zásobovanie pitnou vodou a dôkladné čistenie odpadových vôd

Po prvej, ale najmä po druhej vlnе pandémie čaká aj slovenskú ekonomiku v najbližších rokoch len pomalý rast. Ak by už aj neprišli ďalšie vlny, bude i naďalej panovať obrovská neistota. Osudu sa ale odovzdať nemožno, treba vysúkať rukávy a ísť ďalej! Do diskusie na túto tému sa zapojili zástupcovia šiestich vodárenských spoločností.

„Podľa predikcie Národnej banky Slovenska z 30. septembra čaká našu ekonomiku tohtoročný pokles o 8,2%.

”

Za Bratislavskú vodárenskú spoločnosť (BVS), a.s., Bratislava na naše otázky odpovedal generálny riaditeľ JUDr. Peter Olajoš a za Považskú vodárenskú spoločnosť (POVS), a.s. Považská Bystrica projektový manažér Ing. Jozef Horečný. Severoslovenské vodárne a kanalizácie (SEVAK), a.s. Žilina zastúpili generálny riaditeľ Ing. Miroslav Kundrík a obchodno - ekonomická riaditeľka Ing. Oľga Žieriková.

Za Stredoslovenskú vodárenskú prevádzkovú spoločnosť (StVPS), a.s. Banská Bystrica sa do diskusie zapojili ekonomická riaditeľka Ing. Denisa Beníčková a obchodná riaditeľka Ing. Mária Vicianová. Náznaky východoslovenských vodárov prezentovali finančná riaditeľka Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti (PVPS), a.s. Poprad Ing. Eva Sýkorová a ekonomická riaditeľka Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti (VVS), a.s. Košice Ing. Anita Gašparíková.

Obavy a neistota

Podľa predikcie Národnej banky Slovenska (NBS) z 30. septembra čaká našu ekonomiku tohtoročný pokles o 8,2 percenta a nasledujúce dva roky nevidí centrálna banka príliš ružovo. Oživenie bude podľa nej relatívne pomalé - očakáva sa 5,6-percentný rast v roku 2021 a 4,2-percentný rast v roku 2022. Banka ale jedným dychom dodáva, že naďalej panuje neistota pra-

meniaca z ďalšieho epidemiologického vývoja, čo vnáša podstatné riziko do jej aktuálnych predpovedí. Nehovoriac už o tom, že centrálna banka pri tejto predikcii na roky 2021 a 2022 ráta s vakcináciou v budúcom roku, hoci veľká časť medicínskych odborníkov je v tomto smere skôr pesimistická (stav k novembru 2020). Vodárenských manažérov sme sa pýtali, ako sa pozerajú na tieto odhady a neistoty.

A. Gašparíková (VVS): Myslíme si, že očakávať 5,6 a 4,2-percentný rast je optimistická predpoveď! Očakávame, že minimálne do júna budúceho roka dôjde v našom odvetví k stagnácii a to z dôvodu opatrnosti domácností a z dôvodu uzatvorenia prevádzok v dôsledku epidemiologickej situácie.

D. Beníčková (StVPS): Vidím to podobne. Určite dôjde vplyvom pandémie ku zníženiu výkonnosti ekonomiky. Percentuálny nárast môže byť reálny, ale závisí od toho, od ktorého momentu NBS predikuje oživenie ekonomiky a dokedy bude ešte padať. Odhadujem, že oživenie bude trvať minimálne dva roky a bude určite pomalšie aj z dôvodu opatrnosti, neistoty a vyčerpaných finančných zdrojov hlavne pri malých a stredných podnikoch.

O. Žieriková (SEVAK): Za obdobie 1-9/2020 klesli tržby našej spoločnosti o 5 percent za vodné a stočné. Pri súčasnej situácii nevidíme rok 2021 optimisticky a nepočítame s nárastom

„
Neuvažuje-
me o znižova-
ní počtu za-
mestnancov.
“

tržieb za vodné a stočné, ale s rovnakým poklesom ako v roku 2020, a to o 5 percent.

E. Sýkorová (PVPS): Uvedená predikcia sa určite dotkne aj vodárenského sektoru. V akej miere, to je ťažké v súčasnosti predpokladať.

P. Olajoš (BVS): Vodárenstvo je vo všeobecnosti trochu špecifický odbor a cyklická zmena na nás nedopadá tak veľmi, ako napríklad na automotive alebo cestovný ruch. Samozrejme, takto zásadný ekonomický prepád sa dotkne aj nás, či už v poklese spotreby v priemyselných podnikoch alebo v zhoršenej platobnej disciplíne, s čím budeme musieť v nasledujúcom období počítať. Na druhej strane, ak by sa štát rozhodol v tomto období investovať do vodárenskej infraštruktúry, tak by tým veľmi pomohol celému sektoru na dlhé roky dopredu, hoci by to nemalo mať bezprostredný dopad na náš hospodársky výsledok.

J. Horečný (POVS): Na tieto odhady a neistoty pozeráme s veľkými obavami a so značným znepokojením. Hlavnú neistotu vidíme v reálnom poklese tržieb z titulu epidemiologickej situácie a prijatých opatrení počas núdzového stavu.

O prepúšťaní neuvažujú

Jedným z nástrojov riešenia zlej ekonomickej situácie v podnikoch je síce legálne, ale veľmi nepopulárne znižovanie stavu zamestnancov. Uvažujú vodárenské spoločnosti o tom, že by v najbližšom období museli začať prepúšťať?

E. Sýkorová (PVPS): O prepúšťaní vo väčšom rozsahu zatiaľ neuvažujeme, pretože zabezpečiť plynulý chod zásobovania vodou a čistenie odpadovej vody je pre nás najväčšou prioritou aj v tejto dobe.

D. Beníčková (StVPS): Z dôvodu pandémie momentálne nie. Prepúšťanie, ale v malej miere je skôr otázkou optimalizácie a racionalizácie procesov.

P. Olajoš (BVS): V súvislosti s koronakrízou neplánujeme žiadne prepúšťanie. Určité zmeny u nás nastanú v rámci konsolidácie celej skupiny BVS, po úplnom prevzatí kontroly v našej dcérskej spoločnosti Infra Services. Ale tie súvisia s optimalizáciou procesov a prebehli by bez ohľadu na epidemiologickú situáciu.

A. Gašparíková (VVS): Ani my neuvažujeme o znižovaní počtu zamestnancov.

J. Horečný (POVS): Naším prvoradým cieľom je trvale zabezpečovať požiadavky verejnosti pri dodávke vody a pri odkanalizovaní a čistení odpadových vôd. Prepúšťanie vo väčšom rozsahu by malo negatívny dopad na zabezpečenie týchto cieľov.

M. Kundrík (SEVAK): V našej spoločnosti prebehol komplexný hĺbkový audit zameraný na efektivitu práce. Jeho výsledkom bolo aj odbúranie neefektívnych činností, ktoré sme dovtedy vykonávali. To malo za následok zníženie stavu zamestnancov, ktoré ale nebolo dramatické. Stav máme teda stabilizovaný a naopak, očakávame, že v budúcom roku budeme musieť pri-

jať ďalších pracovníkov na zabezpečenie prevádzky na nových vodovodných a kanalizačných sieťach a ČOV vybudovaných v rámci projektu Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v regióne Stredné Kysuce. Z toho dôvodu očakávame, že v najbližšom období pôjdeme do straty, avšak našou povinnosťou je zabezpečiť spoľahlivú a bezpečnú prevádzku vodárenskej infraštruktúry.

Narastú počty neplatičov

Rozdiel medzi očakávaným tohtoročným veľkým prepadom ekonomiky a pomalším rastom v nasledujúcich rokoch môže podľa viacerých analytikov **vytvárať veľké skupiny neplatičov** v rôznych oblastiach, vrátane neplatičov vodného a stočného. Ako to vy vidíte reálnymi očami? A v ktorých segmentoch prípadne očakávate najväčší nárast neplatičov?

P. Olajoš (BVS): Na túto situáciu sme sa pripravovali už počas roku. Zlepšili sme komunikáciu so zákazníkmi, ale aj nástroje na vymáhanie nezaplateného vodného a stočného. Takisto máme pripravené nástroje na preklopenie prípadného výpadku príjmov. Osobitnou kapitolou je predpokladaná spotreba, ktorú ovplyvní nielen koronakríza, ale aj rast cien v našom regióne. Veľmi dôležitá v budúcom roku bude diskusia s regulátorom, ktorý by sa mal vyjadriť k celkovému systému regulácie vo vodárstve. To, samozrejme, zásadne ovplyvní aj príjmy nás všetkých. BVS chce byť v tejto diskusii veľmi aktívna.

E. Sýkorová (PVPS): Nárast neplatičov očakávame z radov firiem, ktoré sa dostanú do platobnej neschopnosti a z radov

občanov, ktorí prídu v dôsledku uvedenej situácie o prácu. Vyvinieme všetko úsilie, aby plynulý chod našej spoločnosti nebol ohrozený.

A. Gašparíková (VVS): Výraznejší nárast neplatičov registrujeme už v súčasnom období. Extrémne sa zvýšil záujem o možnosť úhrady pohľadávok formou splátkového kalendára, hlavne v kategórii odberateľov domácností. Výrazne väčší nárast neplatičov očakávame v odvetví obchodných prevádzok, reštaurácií, služieb.

O. Žieriková (SEVAK): Na základe analýzy oproti predchádzajúcemu roku sa zatiaľ nárast pohľadávok v lehote splatnosti na vodnom a stočnom nepotvrdil. Obmedzenia prevádzok sa ukázali v znížení spotreby, ktorú sa snažia odberatelia uhrádzať v lehote splatnosti. V prípade nevyhnutnosti riešime úhradu pohľadávky s každým odberateľom individuálne formou splátkového kalendára. Výrazný nárast pohľadávok ale neočakávame.

M. Vicianová (StVPS): Najväčší nárast neplatičov sa dá očakávať u fyzických osôb, ktoré z hľadiska zmien na trhu práce nebudú schopné splácať svoje záväzky, keďže reálne prídu o prácu. Rovnaký vývoj sa dá očakávať aj v prípade reštaurácií, hotelov, obchodov a všade tam, kde dochádza k obmedzeniu podnikateľských a voľnočasových aktivít. Bez zmien nebude ani spotrebný priemysel, a to v dôsledku zníženého záujmu spotrebiteľov. Ustálený vývoj sa očakáva u výrobcov zabezpečujúcich prostriedky dennej potreby ako sú potraviny a nevyhnutná drogéria, okrem kozmetiky.

”

Nárast neplatičov očakávame z radov firiem, ktoré sa dostanú do platobnej neschopnosti a z radov občanov, ktorí prídu v dôsledku uvedenej situácie o prácu.

”

”
Je potrebné
vytvoriť legis-
latívne
a regulačné
podmienky,
ktoré budú
účinne podpo-
rovať obnovu
vodárenskej
infraštruktúry.
”

J. Horečný (POVS): Nárast neplatičov očakávame u obyvateľstva, ale aj u ostatných odberateľov, ktorí sú priamo zasiahnutí opatreniami počas pandémie.

Odkiaľ na to vziať?

Prudký pokles ekonomiky spôsobený koronakrízou znamená pre vodárov aj to, že v najbližších rokoch bude ešte menej prostriedkov **na obnovu a rekonštrukciu** zastaralých vodovodných a kanalizačných sietí. A vo vzduchu visí pomyselný otáznik: Odkiaľ na to vziať? S rapídnejším zvyšovaním vodného a stočného však zrejme nemožno rátať...

E. Sýkorová (PVPS): Cena vodného a stočného je dlhodobopoddimenzovaná a ani v súčasnosti nie sú tvorené dostatočné zdroje na obnovu a rekonštrukciu zastaralých sietí. Preto bude potrebné aj zo strany štátu zvoliť priority pri rozhodovaní o cenách a následnom plnení plánov obnovy.

D. Beníčková (StVPS): Pokiaľ tieto náklady nebudú zahrnuté v cene vodného a stočného, je asi nereálne nájsť iný zdroj ich krytia. Všetci dúfame, že nová regulačná politika by to mohla konečne vyriešiť.

A. Gašparíková (VVS): Cena vodného a stočného už v súčasnosti nepokrýva náklady, ktoré vodárne majú na poskytovanie týchto služieb. Ak očakávame rozvoj odvetvia, obnovu sietí a udržanie prevádzkovej schopnosti infraštruktúry, musíme sa zmieriť s faktom, že cena vodného a stočného porastie.

P. Olajoš (BVS): Naša spoločnosť už v tomto roku získala mimoriadne výhodný úver z Rozvojovej banky Rady Európy, ktorý pokryje naše investičné priority na najbližšie tri roky. Pozorne však sledujeme aj diskusiu ohľadom použitia európskych zdro-

jov na boj proti koronakríze, kde sa výstavba a modernizácia vodovodov a kanalizácií považuje za jeden z možných smerov podpory. V prípade, ak by sa to podarilo presadiť, išlo by o veľmi rozumné využitie európskych zdrojov, z ktorých by mala benefit celá spoločnosť. BVS je pripravená v takomto prípade zintenzívniť svoju investičnú prípravu a peniaze efektívne vyčerpať.

Ing. Jozef Horečný POVS: Nízke investície do obnovy v súčasnosti priamo súvisia s rozvojom vodárenskej infraštruktúry, ktorý však bude pokračovať ešte mnoho rokov. Preto treba na obnovu a rekonštrukciu zastaralých zariadení hľadať účinný mechanizmus, ktorý zabezpečí finančné zdroje na realizáciu potrebných opatrení. Je potrebné vytvoriť legislatívne a regulačné podmienky, ktoré budú účinne podporovať obnovu vodárenskej infraštruktúry.

M. Kundrík (SEVAK): V rámci rokovaní a diskusií medzi Asociáciou vodárenských spoločností (AVS) a Úradom pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) padol aj návrh na stanovenie reálnej hodnoty majetku na základe tzv. regulačných odpisov. Ekonomická komisia AVS na svojom rokovaní dňa 23. 9. 2020 prehodnotila priority vodárenských spoločností pri príprave nového regulačného obdobia a to: zavedenie dvojzložkovej ceny za predpokladu zvýšenia tržieb, vytvorenie fondu obnovy ako súčasti fixnej zložky ceny, zavedenie regulovaných odpisov, ktoré by mali vychádzať zo skutočnej hodnoty majetku. Zároveň sa Ekonomická komisia AVS zaoberala Dodatkom k „Regulačnej politike na regulačné obdobie 2017 - 2021“, ktorý má predĺženú účinnosť do 31. 12. 2022, čo znamená, že podľa súčasne platnej Vyhlášky sa aj pri náraste prevádzkových nákladov cena vodného a stočného rapídne nezvýši. Určité zvýšenie ceny vodného a stočného by mohla priniesť aktualizácia Vyhlášky k 30. 6. 2021, ktorá by riešila primeraný zisk, osobné náklady, regulačné odpisy a fond obnovy.

(fur.)

Foto: archív redakcie

So sociálnou psychologičkou Evou Žiakovou o koronakríze,
ktorá je pohromou, akú celé generácie nezažili!

Strach, úzkosť, panika i agresivita, dopad na ekonomiku a rodinu

Na šírenie koronavírusovej nákazy ľudia reagujú rôzne - od jednoduchého zľahčovania situácie („tolko kriku kvôli jednému soplíku“, resp. „veď je to len obyčajná chrípka“) až po panický strach či rôznorodé prejavy agresivity! Ale prv než sa začneme venovať tejto téme, predstavíme hostia Vodárenských pohľadov.

Prof. PhDr. Eva Žiaková, CSc. vyštudovala psychológiu, sprvu pracovala v Spoločenskovednom ústave SAV v Košiciach, kde získala vedeckú hodnosť v odbore sociálna psychológia. Od polovice 80-tych rokov pôsobí v školstve. Je profesorkou habilitovanou

v odbore sociálna práca a v súčasnosti vedúcou Katedry sociálnej práce Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach. V pedagogickej, vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti sa o. i. zaoberá aj témami ako úloha medzigeneračných vzťahov pri hľadaní zmyslu života mladých ľudí, osamelosť rozvedených žien či prežívanie osamelosti u onkologických pacientov a zmena hodnotovej orientácie u dlhodobo chorých.

• **Pani profesorka, v úvode by sme mohli aspoň stručne objasniť pojmy strach, panika, panický strach, prípadne aj úzkosť, čo už je - aspoň u nás laikov - skôr patologická teda chorobná záležitosť bežne ponímaná ako nie je celkom jasný a nekonkrétny strach zo strachu. Strach, ktorý prenasleduje človeka, aj keď nie žiaden dôvod a bezprostredne nehrozí žiadne nebezpečenstvo...**

- V psychológii rozoznávame vo všeobecnosti dva základné pojmy, ktoré sa viažu na uvedené udalosti a tými sú strach čiže fóbia a úzkosť čiže anxieta. Obidva pojmy hovoria o emocionálnej reakcii na vonkajšie udalosti resp. ohrozenie. Strach je považovaný za negatívnu emocionálnu reakciu na konkrétnu situáciu alebo vec, je teda konkrétny ako napríklad strach z choroby, z vírusov, z baktérií, z lekárov, zo smrti a podobne. Na rozdiel od strachu je anxieta neurčitá úzkosť, kde človek nevie pomenovať presne čoho sa bojí, ale prežíva neustále negatívne emócie, neustále ohrozenie, priam dopredu očakáva, že sa stane niečo zlé.

• A ako je to teraz v tejto koronavírusovej dobe?

- Súčasná situácia je preto taká vážna, lebo ľudia prežívajú aj strach aj úzkosť. Kombinácia týchto negatívnych emócií vyvoláva priam paniku. Panika sa ale skôr viaže so situáciami, v ktorých sa človek ocitne ako bezmocný, nad ktorými nemá žiadnu kontrolu. To môžu byť situácie týkajúce sa nedostupnosti zdravotnej starostlivosti, o ktorej nás s pribúdajúcimi počtami nakazených neustále informujú médiá. A to je niečo, čo nevieme ovplyvniť.

• **Dnešné generácie od mladých až po seniorov aspoň v strednej Európe zväčša nič podobné ako koronapandémia nezažili. Nemáme skúsenosti s takýmito situáciami a aj preto je tá paleta reakcií ľudí taká rôznorodá?**

- Áno, aj to môže byť dôvod, ktorý vedie k nepredvídateľným a rozličným reakciám ľudí. Ale v priebehu histórie ľudstva bolo množstvo situácií, kedy sme sa museli vysporiadať s neznámymi okolnosťami. Podstatné je povedať, že je prirodzené, ak ľudia reagujú rôzne, keďže majú rôzne skúsenosti, vlastnosti ako aj okolnosti, v ktorých sa nachádzajú. Medzi nami sú aj ľudia tzv. vojnových generácií, ktorým to všetko môže pripomínať vojnové časy, potom povojnová generácia, ktorá mala a má informácie o tzv. „ťažkých časoch“, ktorých reakcie sa rozhodne líšia od generácie X (dnes 40 až 60 roční) Y (dnes 25 až 39 roční) a Z (24 roční a mladší). Ich skúsenosti „so svetom“ sú tak odlišné, ak si napríklad uvedomíme, že generácia Z nezažila svet bez internetu, pričom generácia X sa musela sama s požiadavkami interne-

„
Súčasná situácia je preto taká vážna, lebo ľudia prežívajú aj strach aj úzkosť.“

tu vysporiadať. Reakcie na súčasnú situáciu teda vychádzajú z úplne odlišných skúseností.

- **A internet vrátane masového šírenia rôznych fám a bludov (hoaxy) zrejme k tomu výdatne prispieva.**

- Áno, samozrejme.

Rúško ako potupa?

Podme ale k emóciám a k neoblúbeným rúškam. Ak si prelistujeme ktorúkoľvek učebnicu psychológie, vždy sa dočítame niečo v tom zmysle, že emócie sú psychicky a sociálne konštruované procesy zahrňujúce subjektívne zážitky typu radosť ver-
zus hnev resp. odpor, ktoré sú sprevádzané fyziologickými zmenami (tep srdca, rýchlosť dýchania) i motorickými prejavmi (grimasy, gestikulácie).

sických, zabehaných demokracií (Nemecko, Francúzsko). Tie dve krajiny spomínáme ako príklad, lebo tam sú každú chvíľu demonštrácie a krvavé potýčky s políciou, čo je prejav tzv. občianskej neposlušnosti ako jedného z atribútov klasickej demokracie. Určitá časť ľudí tvrdošijne odmieta rúška a ďalšie protiepidemické opatrenia iba preto, že ich vníma ako určité poníženie, potupu, šikanu zo strany štátnej moci.

- Zo psychologického hľadiska je pojem poslušnosť vnímaný ako stav podriadenosti voči prikazujúcim rozkazom bez toho, aby človek uvažoval o správnosti príkazov, resp. ochota vykonať to, čo by spontánne človek sám neurobil. Teda autorita nariaduje jedincovi, aby sa správal spôsobom, ktorý by sám nepreferoval. Pojem poslušnosť sa ale od pojmov konformita a vyhovieť požiadavkám líši tým, že človek prijíma väčšinové správanie resp. sám sa rozhodne vyhovieť požiadavkám autority preto, že to sám chce. Je pravdepodobné, že vhodnejší spôsob ako komunikovať s „masami“ by bolo apelovať na slobodné rozhodnutie ľudí, aj keď o slobodné rozhodnutie tu vlastne ani nejde.

Ukážte im to video!

Budme ale konkrétni! Tvrdé protestné zhromaždenie sme zažili aj u nás v októbri - v Bratislave pred Úradom vlády SR. Pripomeňme si, že v dave bola žena ozbrojená „bejzbalkou“ (inak všade vo vyspe-
lom svete je zakázané mať pri sebe bejzbalku počas protestných zhromaždení a demonštrácií!) a tou „bejzbalkou“ surovo rozbíjala bránu na úrade vlády. Cítila sa sebavedomá, istá a silná, posmeľovaná pokrikmi ostatných.

- **Vieme, že človek sa v dave správa inak než za normálnej situácie. Akú úlohu v takýchto prípadoch zohráva sila davu?**

- Psychológia davu je naozaj nevyspytateľná. Anonymita a beztrnosť, infekcia, nákaza pri šírení ná-
zorov, hypnotizovateľnosť - to sú základné charakteristiky davu. Dav môže niečo vidieť, aj keď to v skutočnosti vôbec tak nie je, a túži okamžite realizovať svoje nápady. Psychológia davu je podobná psychológii divochov: impulzivnosť, podráždenosť, neschopnosť myslieť, nedostatok odôvodnenia a kritiky, prehnaná citlivosť.

- **Lenže správanie davu býva premenlivé...**

- Áno, naozaj je premenlivé, pretože reaguje na impulzy. V dave niet pochyb! Ide o extrém, v ktorých sa akékoľvek po-
dozrenie môže zmeniť na nepopierateľné dôkazy. Masy rešpek-
tujú iba silu. Zdôvodnenie davu je primitívne a založené iba na asociáciách. Dav je schopný vnímať len obrázky, a čím je obraz jasnejší, tým lepšie ho vníma. Zázračný a legendárny je vníma-
ný lepšie ako logický a racionálny. Ak si tieto charakteristiky pre-
mietneme na konkrétnu situáciu protestného zhromaždenia pred Úradom vlády SR, boli v ňom zachované všetky uvedené charakteristiky.

- **Ešte k predchádzajúcej otázke: V dave útočiacom na úrad vlády boli aj maloleté deti! Posmeľované dospelými kričali dokonca aj do megafónov primitívne vulgárne slová na adresu vlády a niektorých politikov. Ako túto vec vnímate nielen ako psychologička, ale aj ako človek, žena, matka?**

- Celý dav strhol „so sebou“ všetkých zúčastnených bez toho, aby si uvedomovali, že vplyv na najzraniteľnejšiu skupinu, akými sú v tomto prípade deti, je najhorší z hľadiska prežívania a aj

„
Psychológia
davu je naozaj
nevyspytateľ-
ná.“

- **Pani profesorka, hovorme ale o rúškach, ktoré sú jedným z dôležitých prvkov ochrany pred šírením koronavírusu. Mnohí ich odmietajú a nebude v tom aj to, že je v nich sťažené dýchanie a predovšetkým zhoršená komunikácia medzi ľuďmi?**

- Poznáme komunikáciu verbálnu a neverbálnu, pričom od-
borná literatúra upozorňuje, že neverbálna komunikácia dáva
o 70 percent informácií o obsahu komunikácie viac než samotná
verbálna komunikácia. Je teda jasné, že nosenie rúšok silne
zasahuje do obsahu aj formy komunikácie a značne ju sťažuje!

- **Čiže ak sa s niekym rozprávam, to ako sa tvári a ako špúli ústami, mi povie oveľa viac než to, čo on hovorí? Ak ma pristaví policajt na ulici, on má rúško, ja mám rúško, neviem, či ma chce napomenúť, či mi chce dať pokutu, či sa ma chce niečo opýtať alebo mi len pozdravil a ja som to nepochopil. Z toho vzniká nervozita na jednej i druhej strane a zrejme aj odpor k rúškam.**

- Presne tak. Ako som už hovorila, nosenie rúšok naozaj silne
zasahuje do obsahu i do formy komunikácie a naozaj ju veľmi
sťažuje! Áno, a presne v tom môže spočívať ten silný odpor
k rúškam!

- **Proti rúškam, ale i ďalším opatreniam vlád veľká časť ľudí tvrdo protestuje v mnohých kútoch sveta, vrátane kla-**

výchovy ako takej. Som však presvedčená, že keby teraz premietli každej matke, ktorá sa zúčastnila na tomto zhromaždení so svojimi deťmi, precitla by a sama by neverila, čo všetko sa tam stalo. Áno, takú silu má dav! Úplné vypnutie racionality a uvažovania! Z hľadiska psychologického i výchovného by som niečo také priamo so zúčastnenými urobila - ukázala im, čo robili, vykrikovali a čo presadzovali.

- **Možno by sa niektoré z tých žien aj hanbili.**
- Asi áno.

Nárast psychických problémov

• **Koronaepidémia má a bude mať obrovský dopad na ekonomiku, ale aj na zhoršovanie vzťahov medzi ľuďmi, vrátane susedských vzťahov, vzťahov v rôznych komunitách a zvlášť v pracovných kolektívoch a pod. Ako to vy vnímate ako psychologička a pedagogička v oblasti sociálnej práce?**

- Najprv stručne vysvetlím, že v oblasti pôsobenia stresu a záťaž na človeka všeobecne rozoznávame reakcie ľudí na stres vo forme využívania stratégie, ktoré sú zamerané buď na problém, buď na emócie alebo na orientáciu na únik.

• **Rozmeňme to na drobné a začnime tými prvými, ktorí na stres reagujú tak, že sa orientujú skôr na riešenie problému.**

- Ľudia využívajúci stratégie zamerané na problém, uvažujú kriticky, neprežívajú sociálny tlak tak, aby ich prežívanie presiahlo ich racionálne uvažovanie. Vyhľadávajú informácie, ktoré by ich viedli k odstráneniu problémov a nie k negatívnemu prežívaniu. Tí pravdepodobne nezmenia svoje susedské ani iné sociálne vzťahy v súkromí aj v zamestnaní či v pozitívnom alebo negatívnom smere. Druhou skupinou sú tí, ktorí reagujú na stres zvýšenými emóciami a nie sú schopní racionálne uvažovať. Tí sa sústredia na vzťahy, čoho výsledkom je ich zhoršenie a negatívne vnímanie iných, ktorí môžu byť chápaní ako konkurenti (napríklad pri prepúšťaní). Poradenská sociálna práca by mala byť v ich prípade zameraná na riešenie problémov a nie vzťahov, teda napríklad aj riešenie nezamestnanosti, riešenie finančných a ekonomických problémov a čo je hlavné, treba ich viesť k tomu, aby svoje najbližšie okolie chápali ako sociálne nápomocné, ako istú sociálnu sieť, o ktorú sa môže človek oprieť.

• **Podme teraz k tej tretej skupine ľudí, ktorí od akýchkoľvek problémov najradšej len utekajú...**

- Ľudia, ktorí sú zameraní na únik, predstavujú v súčasnosti najväčšie riziko. Keď si uvedomíme, že únik je vlastne v súčasnosti požadovaná reakcia na koronavírus, vedie to tých ľudí k prežívaniu osamelosti. Osamelosť je nedobrovoľná samota, ktorá má negatívne následky na psychické zdravie človeka. Osamelosť vedie k depresii, k somatickým ťažkostiam ako sú poruchy spánku, trávenia a tiež k rôznym neurologickým ťažkostiam. Ako uvádzajú súčasné štatistiky, psychické problémy v dôsledku osamelosti sa v koronakrízovej dobe zvýšili o 30 percent a vyhľadávanie psychologickej a psychiatrickej pomoci o 40 percent! Sociálne poradenstvo sa v tomto prípade opiera o odstránenie emócií spojených s osamelosťou, vyhľadávaním náhradných foriem kontaktov cez sociálne siete a podobne.

Zásada obloženej žemle!

Šírenie koronapandémie kruto postihuje svetovú i národnú ekonomiku. Aj vodárenským spoločnostiam na Slovensku rastú počty neplatičov a je celkom možné, že niektoré z nich sa nevyhnú prepúšťaniu. Je to naozaj nepríjemná téma, lebo prepúšťanie je vždy bolestné. Naozaj vieme, ako by sa malo čo najslušnejšie, najcitlivejšie aj najbezbolestnejšie oznámiť pracovníkovi, že sa s ním ďalej neráta? Veľa záleží na forme samotného oznamu.

Otázka: Má sa prepustenie oznámiť dotyčnému zamestnancovi stroho, oficiálne a neosobne alebo naopak - ľudsky a s dávkou empatie?

- V psychológii platí zásada tzv. obloženej žemle. Najprv je potrebné siahnuť po pozitívnych informáciách, mám na mysli na začiatku rozhovoru pochváliť, prípadne spomenúť dobré výsledky, potom nastúpi jadro rozhovoru, teda to, čo chceme s pracovníkom urobiť, čiže negatívna informácia o jeho prepustení a končíme rozhovor niečím pozitívnym. Pozitívna informácia na konci

rozhovoru sa môže týkať možností, ktoré pracovník má po prepustení z práce, prípadne mu dať návrhy, ako by sa inak so svojimi skúsenosťami mohol uplatniť. Na toto netreba nikdy zabúdať!!!

Pitný režim si strážim

• **Posledná otázka je už skôr osobná a koronakrízy sa priamo netýka. Sme ale na vodárenskej pôde a tak sa pýtame: Pani profesorka, aký je váš vzťah k vode a aké miesto má pitná voda z vodovodu vo vašom pitnom režime?**

- Mój vzťah k vode sa formoval celý život. Pretekársky som začala plávať od 9 rokov a aktívne plávam doteraz, aj keď už nie pretekársky. V lete si chodím zaplávať každý deň na prírodné vodné plochy (napríklad Bukovec pri Košiciach) a v zime pravidelne chodievam na plaváreň. Teraz toho roku v lete som si uvedomila, aká vzácna je čistá voda, keď bolo oficiálne oznámené, že Ružínska priehrada je znečistená tak, že tam nie je možné plávať. Voda je veľmi vzácna a pitný režim si strážim po celý deň tak, že vypijem v priemere 2,5 až 3 litre pitnej vody. A teraz v období pandémie si ho strážim ešte viac!

(fur.)

Foto: archív redakcie

”

Psychické problémy v dôsledku osamelosti sa v koronakrízovej dobe zvýšili o 30 percent a vyhľadávanie psychologickej a psychiatrickej pomoci o 40 percent!

”

Blíži sa koniec roka...

Tento rok sme všetci konfrontovaní s mimoriadnou situáciou pandémie, ktorá spôsobila ujmy nielen na sociálnom zabezpečení, ale aj na našej psychike. Viac či menej bude zasiahnutý každý z nás. Aj preto atmosféra blížiacich sa Vianoc má tento rok trochu inú príchut' ako doteraz. Stále ale tento duchovný sviatok nesie v sebe odkaz, aby sme viac ako inokedy mysleli nielen na svojich blízkych ale aj na ostatných, ktorých neľahké obdobie takpovediac zrazilo k zemi.

Ostáva ešte energia pracovníkom vodární na organizovanie každoročne pripravovaných aktivít pre iných? Ako bude vyzerat' ich príprava tento rok? Čo chystajú vodárenské spoločnosti pre zamestnancov či externé prostredie? Opýtali sme sa v krátkej ankete.

Okrem svojich štandardných aktivít v rámci projektov určených zákazníkom, smeruje VVS, a.s. finančné prostriedky aj svoje aktivity nielen v rámci predvianočného obdobia aj do vnútra spoločnosti, nezabúda ani na svojich zamestnancov a ich deti. Bonusom k finančnému ohodnoteniu pracovníkov VVS je aj ocenenie v podobe vianočných darčiekov pre každého zamestnanca spoločnosti. Tento rok sa darčeky niesli v duchu komunikačnej línie s claimom: „Užime si vzácne chvíle, keď sa kvapky menia na vločky.“ Symbolizujú pokoj, harmóniu a čaro Vianoc v pohodlí domova, keďže túto zimu omnoho viac ako po iné roky strávime všetci doma v rodinnom kruhu.

Každoročne pripravujeme pre deti našich zamestnancov Mikulášsku nádielku – Mikuláš zavíta do každého závodu spoločnosti v sprievode divadelných postavičiek vianočných predstavení. Každé dieťa tak od neho osobne dostane balíček hračiek a sladkostí. Tohtoročná situácia v súvislosti s pandemiou koronavírusu tieto podujatia nedovolila, ale napriek tomu dostanú deti našich zamestnancov balíček krásnych prekvapení.

Nielen pred Vianocami, ale počas celého tohto roku sa snažíme myslieť na sociálne slabších a znevýhodnených zamestnancov. **Neinvestičný fond Vodárne** v kalendárnom roku 2020 poskytol príspevok 40-tim zamestnancom VVS, a.s. až do výšky 500,- € pre jedného pracovníka vodární. Príspevok bol poskytnutý zamestnancom, ktorí sa ocitli v ťažkých životných situáciách. Zmyslom pomoci bola sociálna výpomoc a ochrana a podpora zdravia v tomto náročnom roku.

Ing. Jana Bernátová, VVS, a.s.

Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.

Každý rok v mesiaci december ZO OZ DLV pri PVPS, a.s., stredisko Poprad a Spišská Nová Ves usporadúva posedenia pre svojich bývalých zamestnancov - dôchodcov. Po vyhodnotení súčasnej epidemiologickej situácie a platných hygienických odporúčaní sa plánované stretnutia neuskutočnia.

A podobne situácia v roku 2020 nedovolila uskutočniť ani pravidelnú oslavu MDD, preto závodné výbory zvažujú obdarovanie detí zamestnancov - odborárov mikulášskymi balíčkami.

Dúfame, že sa čoskoro situácia s pandemiou Covid-u 19 upokojí a všetko sa vráti do normálneho režimu. Preto si pra-

Ilustračné foto archív VVS, a.s.

„Užime si vzácne chvíle, keď sa kvapky menia na vločky.“

jme k blížiacim sa sviatkom najmä zdravie, pokoj a radosť zo stretnutia so svojimi najbližšími.

Ing. Božena Dická, PVPS, a.s.

Ilustračné foto archív PVPS, a.s.

Kvalita a zdravotná bezpečnosť pitnej vody a dôsledné čistenie odpadových vôd
pod drobnohľadom laboratórií tentoraz na tému COVID-19

Ostro sledovaná voda: Na pitnom režime nie je čo meniť!

Ani počas koronavírusovej pandémie sa v zdravom pitnom režime nič nemení! Vôbec nič! Naďalej totiž platí, že voda je základom života, pitná voda z vodovodu je zdravotne bezpečná a pre ľudský organizmus ničím nenahraditeľná. A naopak, konzumácia sladených a prifarbovaných nápojov, vrátane obľúbených nápojov kolového typu napomáha zníženiu imunity a imunita je to, čo v období každej jednej pandémie, vrátane pandémie koronavírusovej, človek bytostne potrebuje. Ale pitnej vody aj v koronavírusovej dobe človek môže piť, koľko mu len hrdlo ráči! O tom všetkom už hovoríme s Ing. Natašou Riganovou, vedúcou útvaru chemicko-technologických činností Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti (VVS), a.s., Košice, ktorá je odborným garantom seriálu Ostro sledovaná voda venovaného práci vodohospodárskych laboratórií.

• Pani inžinierka, ohrozuje šírenie koronavírusu vyvolávajúce ochorenie COVID-19 nejakým spôsobom kvalitu a zdravotnú bezpečnosť pitnej vody? Ak áno, akým spôsobom ju môže ohroziť? Resp. boli zistené aj nejaké konkrétne a dokázané prípady?

- Podľa stanoviska Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) zo dňa 3. marca 2020 nebola pitná voda ani v jednom prípade potvrdeným faktorom prenosu koronavírusu. WHO zároveň považuje riziko vplyvu aktuálnej situácie na zásobovanie pitnou vodou za nízke. Dovolím si ale citovať zo stanoviska Úradu verejného zdravotníctva SR: „Na Slovensku nie je potrebné mať obavy z používania pitnej vody z verejných vodovodov. Rovnako nie je potrebné pristupovať k osobitným opatreniam, ako napríklad k zvyšovaniu dezinfekcie pitnej vody nad rámec kritérií vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou, alebo nad úroveň, ktorá vyvoláva zmeny v senzorických vlastnostiach pitnej vody a spôsobuje prekážky pri jej prijímaní spotrebiteľom. Postupy, ktoré sú u nás pri zásobovaní pitnou vodou používané

pre zaistenie jej zdravotnej bezpečnosti v súvislosti s výskytom fekálnej kontaminácie, sú považované za dostatočné i na likvidáciu prípadnej kontaminácie koronavírusom, ktorá je ale vzhľadom na preukázaný prenos nového koronavírusu kvapôčkovou infekciou nepravdepodobná.“

• Číže šírenie koronavírusu nemôže...?

- Ale, áno, čisto teoreticky môže. Šírenie koronavírusu vyvolávajúce ochorenie COVID-19 naozaj môže ohroziť kvalitu pitnej vody, nie však svojou podstatou, ale IBA tým, že z hľadiska možnej nákazy by mohlo dôjsť ku zníženiu počtu odborných technických pracovníkov zodpovedných za výrobu a dodávku pitnej vody. A to je všetko!

Vírus citlivý na chlór

Počas prvej vlny koronapandémie sa medzi ľuďmi a neraz i v médiách vrátane sociálnych sietí šírili rôzne fámy. Boli aj „prípady“, kedy sa niektorí báli umývať si ruky pod tečúcou vodou z vodovodu s tým, že v nej môže byť koronavírus a na umývanie rúk si kupovali v obchodoch drahé balené vody, pretože „do uzavretej fľaše vírus neprejde.“ Alebo sa báli ísť na WC, lebo počuli, že koronavírus je v odpadových vodách taký agresívny, že môže cez kanalizáciu preplávať až do bytov a domov. Ľudová tvorivosť zrejme nepozná hranice.

• Pani inžinierka, určite ste sa aj vy stretli s takýmito a podobnými nepodloženými informáciami, fámami a perličkami. Otázka ale znie inak: Je možné kontaminovať pitnú vodu v procese jej úpravy pri kontakte s nakazenou osobou na vírusové ochorenie COVID 19?

- Okrem iného sa v správe WHO z 3. marca 2019 ohľadom vody, zdravotného zabezpečenia, hygieny a odpadového hospodárstva uvádza, že konvenčné centralizované metódy úpravy vody, ktoré využívajú filtráciu a dezinfekciu, by mali inaktivovať vírus COVID-19. Ukázalo sa, že iné ľudské koronavírusy sú citlivé na chloráciu a dezinfekciu ultrafialovým (UV) svetlom. Z toho hľadiska aj riziko ovplyvňujúce zásobovanie pitnou vodou je nízke. Vírus COVID-19 je pravdepodobne citlivejší na dezinfekciu chlórrom a inými oxidačnými procesmi ako mnoho iných vírusov. Pitná voda dodávaná verejnými vodovodmi je hygienicky zabezpečovaná, či už prostriedkami na báze chlóru, alebo UV žiarením, čo sú účinné dezinfekčné prostriedky aj na COVID-19.

”

Podľa stanoviska Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) zo dňa 3. marca 2020 nebola pitná voda ani v jednom prípade potvrdeným faktorom prenosu koronavírusu.

”

”
Každodenná
konzumácia
kalorických
nápojov vedie
k obezite,
kazivosti
zubov a osla-
beniu imunit-
ného systému.
”

Kontrola na všetkých stupňoch

• **Prejdime ale k nezastupiteľnému miestu vody z vodovodu v pitnom režime v koronavírusovej dobe. Treba teraz na tom niečo meniť alebo naďalej platí, že základom pitného režimu má byť čistá zdravá pitná voda dodávaná vodárenskými spoločnosťami?**

- Pitný režim človeka má svoje nezastupiteľné miesto aj v tejto neľahkej dobe a nie je potrebné na ňom nič meniť! Vôbec nič! Výroba a distribúcia pitnej vody vo vodárenských spoločnostiach podlieha na všetkých stupňoch systematickej a veľmi prísnej kontrole v zmysle príslušných právnych predpisov. Jej kvalita je sledovaná od vodárenského zdroja, počas jej akumulácie, úpravy a dopravy až k odberateľovi. Pracovníci vodární zabezpečujú výrobu a dodávku pitnej vody vždy zodpovedne a dovoľm si povedať, že teraz ešte aj vo zvýšenej miere dodržiavajú prísne hygienické pravidlá. Aby sa ešte viac minimalizovalo riziko šírenia nákazy, upravili sme aj odberové miesta kontroly v distribučnej sieti, kde sa nahradili súkromné priestory spotrebiteľov odbermi z vodojemov, úpravni vŕd a hydrantov v zmysle odporúčaní Úradu verejného zdravotníctva SR pre dodávateľov pitnej vody.

Sladké pitie skracuje život!

• **Pani inžinierka, platí teda i naďalej, že pitnej vody môžeme piť koľko nám len hrdlo ráči a mali by sme ju i naďalej uprednostňovať pred prifarbovanými a prisladzovanými nápojmi z obchodov, ktoré podľa lekárov i odborníkov na zdravú výživu nenapomáhajú ľudskému zdraviu a podieľajú sa na takých neduhoch ako zvýšená kazivosť zubov, nadváha a znížená imunita? Nehovoriac o tom, že dobrú imunitu teraz potrebujeme hádam ešte viac než inokedy.**

- Sladké pitie v žiadnom prípade nenahradí čistú pitnú vodu, ktorá patrí k základným potrebám a je nielen podmienkou pre správne fungovanie všetkých procesov v ľudskom tele, ale prispieva aj k duševnej rovnováhe. Každodenná konzumácia kalorických nápojov vedie k obezite, kazivosti zubov a oslabeniu imunitného systému. Pravidelné popíjanie takýchto limonád má však ešte desivejšie následky! Postupne ničí DNA človeka, spôsobuje jej starnutie a tým skracuje ľudský život! Naproti tomu pitná voda

je zdravá a obsahuje vyvážené množstvo minerálov v prirodzenej forme potrebných pre naše zdravie. Je vhodná na dlhodobé a neobmedzené pitie a nezaťažuje organizmus! Je k dispozícii stále čerstvá, je zdravotne bezpečná a kvalitná. Odporúčam ju ako najlepšiu formu pitného režimu! Má vlastnosť detoxikovať organizmus a nezaťažuje životné prostredie ani naše peňaženky! A na záver už len spresním, že pitná voda dodávaná do verejných vodovodov vodárenskými spoločnosťami je zdravotne bezpečná a vo všetkých ukazovateľoch zodpovedá prísnyim kritériám Vyhlášky MZ SR č.247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite a kontrole kvality pitnej vody.

(fur.)

Foto: archív redakcie

Podtatranská vodárenská
prevádzková spoločnosť, a.s.

Stredoslovenská vodárenská
prevádzková spoločnosť, a.s.

Čo je nové v PVPS a StVPS

Zamestnanecké granty – pomáhame pomáhať

Zamestnancom Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a.s. a Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a.s. umožnila aj tento rok Nadácia Veolia Slovensko zrealizovať niekoľko výnimočných dobrovoľníckych projektov v rámci programu Zamestnanecké granty. Program je určený pre všetkých zamestnancov dobrovoľníkov, ktorí sú ochotní priložiť pomocnú ruku pri zlepšovaní okolia a pomôcť druhým. V roku 2020 nadácia podporila charitatívny beh Hodinovka pre Samku, rehabilitáciu postihnutých dvojčiek Sebastiana a Kristiana, biatlonový oddiel mládeže v Banskej Bystrici, vybudovanie outdoorového športového ihriska v obci Odorín, realizáciu zádržného jazierka na zber dažďovej vody v školskej záhrade. Nadácia tiež pomohla skvalitniť služby včasnej intervencie nákupom didaktických pomôcok pre zdravotne znevýhodnené deti v okrese Stará Ľubovňa a podporila organizáciu celoštátnej dopravného výchovnej súťaže pre rodičov s deťmi v Poprade a v Spišskej Belej. Celková suma, ktorou NADÁCIA VEOLIA SLOVENSKO v roku 2020 PODPORÍ 24 PROJEKTOV je 16 138 EUR.

Veľmi si vážime, že sa naši zamestnanci vo voľnom čase venujú dobrovoľníctvu a pomáhajú tým, ktorí to potrebujú, pracujú s deťmi a s mládežou, starajú sa o životné prostredie a angažujú sa v komunitnom živote.

S. Vogelová, StVPS, a.s.

Ilustračné foto: archív redakcie

Podtatranská vodárenská
prevádzková spoločnosť, a.s.

Čo je nové v Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti

Komunikujeme moderne a bezpečne

Počkajte na voľného operátora, hneď sa vám bude venovať. Tento odkaz už zákazníci Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a.s. nebudú musieť počúvať. Šikovná nová asistentka Viola pozná odpoveď na zákaznícke otázky a dokáže ich vybaviť okamžite. Viola je totiž komunikačný robot - chatbot a spolu s hlasovou esemeskou je jednou z technologických novinek, ktorými v spoločnosti posúvame komunikáciu so zákazníkmi na vyššiu úroveň.

„Neustále sa snažíme prinášať inovácie, ktoré zvyšujú nielen úroveň našich základných služieb, ale i to, akým spôsobom o nich so zákazníkmi komunikujeme,“ vraví Tomáš Filípek, senior manažér digitalizácie spoločnosti Veolia, ktorý má tento projekt na starosti. „Naše novinky v oblasti digitalizácie umožňujú klientom vybaviť mnohé požiadavky z pohodlia vlastného domova.“

Viola pozná odpovede

Chatboty sú dnes najjednoduchším a pre používateľov najprívetivejším spôsobom komunikácie. Sympatická Viola dokáže reagovať na hlásenia porúch, informuje o aktuálnych odstávkach či haváriách a prevedie sťažovateľa i reklamačným procesom. Chatbot komunikáciu automaticky vyhodnocuje.

Ak sa niektoré otázky opakujú a robotická asistentka na ne zatiaľ nepozná odpoveď, v reálnom čase na to upozorní zástupcov spoločnosti a tí ich

môžu zaradiť do pripravených tém. Aby sa však zákazník nemusel v takom prípade uspokojiť s univerzálnou odpoveďou, Viola automaticky osloví ľudského administrátora, ktorý môže do komunikácie priamo vstúpiť.

V Lučenci sme vybudovali nové detské ihriská

Malí Lučenčania sa môžu tešiť z ďalších ihrísk od Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a.s. a Nadácie Veolie Slovensko. Tento rok sme v rámci podpory miest, kde pôsobíme, zabezpečili pre deti nové pieskoviská, rôzne typy hojdačiek, edukatívne panely s piškvorkami, ako aj domčeky s piškvorkami, s kresliacou tabuľou a počítadlom. Na sídlisku Rúbanisko II a Opatová tak pribudlo ďalšie zaujímavé miesto pre aktívny odych detí a relax rodičov.

S. Vogelová, StVPS, a.s.

Foto: archív StVPS, a.s.

Grinava v Pezinku dostane po dlhých rokoch kanalizáciu

Výstavba novej kanalizácie v lokalite Grinava v Pezinku sa po dlhých rokoch stane realitou. Nová kanalizácia, ktorej hodnota je približne 2,7 milióna eur odkanalizuje obe strany Myslenickej ulice, od kruhového objazdu pri Kauflande až po odbočku na Slovenský Grob. Vďaka tomu ľudia žijúci v tejto lokalite už nebudú mať problémy so splaškovými vodami. Navyše, na toto kanalizačné potrubie sa budú môcť postupne pripojiť aj ďalšie vetvy kanalizácie z okolitých ulíc.

Okrem výstavby samotnej kanalizácie s priemerom DN 300 pribudnú aj dve čerpacie stanice, ktoré budú splaškové vody prečerpávať ďalej do kanalizačnej sústavy tak, aby skončili v najväčšej čistiarni odpadových vôd na Slovensku - vo Vrakuni. Predpokladaný čas výstavby kanalizácie je cca 24 mesiacov od odovzdania staveniska zhotoviteľovi. „Pre Bratislavu, hlavného akcionára BVS, je dôležité, aby sa čo najskôr začalo s modernizáciou infraštruktúry na tých najkritickejších úsekoch. Nielen v Pezinku, ale

aj v Bratislave a ďalších mestách sú úseky vodovodov a kanalizácií, ktoré treba dobudovať alebo urýchlene opraviť. Verím, že podobné projekty budeme teraz predstavovať častejšie,” povedala 1. námestníčka primátora Bratislavy - Tatiana Kratochvílová.

Začala sa oprava dvoch vodojemov na Kolibe

Bratislavská vodárenská spoločnosť odštartovala rekonštrukciu dvoch bratislavských vodojemov. Vďaka investíciám za približne 400 tisíc eur sa zlepší technický stav objektov, ktoré boli postavené v 60-tych a 70-tych rokoch minulého storočia a do ktorých sa takmer 50 rokov neinvestovalo. Práce sú rozdelené na dve etapy, aby bola neustále garantovaná dodávka vody pre obyvateľstvo.

Okrem klasickej rekonštrukcie samotných objektov vodojemov a technológií, pribudnú na vodojemoch Koliba 2 a Kamzík aj nové systémy odvetrania, ktoré zvýšia technologickú úroveň zabezpečenia vody a tiež bezpečnosti vo vodojeme. Zároveň vznikne v areáli VDJ Koliba 2 prepoj potrubí, ktorý umožní zlepšiť manažment distribúcie vody v čase ich pravidelných čistení alebo mimoriadnych udalostí. Rekonštrukčné práce by mali končiť v prvej polovici roku 2021. Dodávka pitnej vody v tejto oblasti by nemala byť rekonštrukciou ovplyvnená.

Šírenie vírusu medzi obyvateľstvom potvrdzujú aj dáta z odpadových vôd v regióne BVS

Analýzy z odpadových vôd v regióne Bratislavskej vodárenskej spoločnosti potvrdzujú šírenie koronavírusu medzi obyvateľstvom. Na prítokoch do čistiarní odpadových vôd vo Vrakuni aj v Petržalke boli v kontrolných vzorkách identifikované neaktívne časti vírusu SARS-CoV-2. Tie síce podľa aktuálne platných poznatkov nemajú schopnosť nakaziť ľudí, ale potvrdzujú fakt, že v spádovom regióne týchto čistiarní odpadových vôd žijú ľudia nakazení novým koronavírusom. Pitná voda v regióne BVS je z epidemiologického pohľadu maximálne bezpečná. Vodárenské zdroje fungujú v sprísne-

nom režime a preventívne pridávanie zlúčenín chlóru do verejných vodovodov v plnej miere stačí na jej ochranu.

„Bratislavská vodárenská spoločnosť spolupracuje na viacerých projektoch monitorovania odpadových vôd, ktoré pomôžu odborníkom lepšie sledovať výskyt ochorenia v populácii. Aj takto sa snažíme prispieť v spoločnom boji proti novému vírusu,” povedal generálny riaditeľ a predseda predstavenstva Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, Peter Olajoš. Ing. Peter Podstupka BVS, a.s.

Foto: archív BVS, a.s.

Vydanie knižnej publikácie k 50. výročiu založenia spoločnosti Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s.

V predchádzajúcom čísle Vodárenských pohľadov sme informovali o histórii vzniku a aktivitách spojených s oslavou 50. výročia vzniku spoločnosti Severoslovenské vodárne a kanalizácie v Žiline. Vzhľadom na preventívne opatrenia, ktoré nás všetkých sprevádzajú od marca tohto roka, sme mnoho hromadných aktivít určených pre našich akcionárov, dodávateľov, partnerov a v neposlednom rade pre zamestnancov našej spoločnosti, odvolali. Tam kde to bolo možné, generálny riaditeľ Ing. Miroslav Kundrík poďakoval za dôveru a spoluprácu individuálne.

Päťdesiatročnú históriu pri tejto príležitosti zdokumentoval v knižnej publikácii „50 rokov vodární a kanalizácií na severnom Slovensku 1970 - 2020“ náš bývalý kolega Jozef Vrábel. S dôkladnosťou jemu vlastnou viac ako dva roky sumarizoval fakty, obrazové materiály a rozhovory s tými, ktorí sa podieľali na vzniku spoločnosti, alebo jej zmenách v priebehu času. Výsledkom práce autora je chronológia vzniku Severoslovenských vodární a kanalizácií a vývoja vodného hospodárstva v regiónoch Považia, Liptova, Oravy a Kysúc, ktoré boli do roku 2006 ich súčasťou.

Tí, ktorí boli priamymi účastníkmi písania histórie spoločnosti, si pri čítaní knihy určite radi pripomenú chvíle, ktoré ju dotvárali a pri pohľade na fotografie s úsmevom, nostalgiou pozerú na tváre o pár rokov mladších kolegov. Ostatní čitatelia majú možnosť zoznámiť sa s chronológiou diania, ktoré popisuje ich snahu a jej súčasné hmatateľné výsledky v podobe fungujúcich vodovodov a kanalizácií v regiónoch severného Slovenska.

Mgr. Dagmar Rošková, SEVAK, a.s.

Foto: archív SEVAK, a.s.

História - montáž vodovodu v roku 1942

Súčasnosť – zrekonštruovaná Čistiareň odpadových vôd v Bytči

Košická VVS má mladú odbornú posilu

S nedostatkom kvalifikovaných ľudí na trhu práce začala pred štyrmi rokmi intenzívne bojovať Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. (VVS). Hľadala spôsob, ako získať nové posily s adekvátnym odborným vzdelaním.

Po štyroch rokoch priniesla podpora a spolupráca VVS so Strednou odbornou školou technickou na Kukučínovej ulici v Košiciach svoje ovocie. Vďaka experimentálnemu odboru technik vodár vodohospodár, ktorý sa rozbehol v Košiciach a v Trebišove, už vo VVS pracuje osem mladých vodárov. Tí sa zamestnali v závodoch v Košiciach, Rožňave, Trebišove a Svidníku.

VVS považuje spoluprácu so školou za zaujímavú a obojstranne prínosnú. „Absolventi sú naši nasledovníci a preto ich plnohodnotné vzdelanie podporujeme istotou práce, ktorú im ponúkame po ukončení štúdia,” zdôraznil Ing. Stanislav Hreha, PhD., predseda predstavenstva a generálny riaditeľ VVS. Zdôraznil, že všetci študenti odboru dostávajú už na začiatku svojho štúdia prísľub istého pracovného miesta vo VVS.

Mladí vodári sú so svojou prvou prácou spokojní. Zamestnali sa ako prevádzkoví montéri vodovodov a kanalizácií a odčítači. Zhodli sa, že svoju budúcnosť vidia vo vodárňach. „S prácou vo VVS som veľmi spokojný a viem si predstaviť, že túto prácu budem robiť v budúcnosti,” zhodnotil Dávid Čík zo závodu Košice. Vladimír Dubovan zo závodu Trebišov odporúča mladším študentom odboru veľa sa vzdelávať: „Dost veľa vecí viem zo školy, tie mi pomáhajú.” Mladí muži oceňujú aj tímovú prácu a pomoc služobne starších kolegov. „Som vďačný za svojich kolegov, pri ktorých sa učím veľmi rýchlo, ktorí mi vždy poradia a vysvetlia mi, čomu nerozumiem,” konštatoval Matej Pásztor.

Nádejní vodári majú v školách odbornú učebňu, vybavenú potrebnými pomôckami, ktorá vznikla v spolupráci s VVS. Začínajú praxovať v treťom ročníku, kedy im VVS zabezpečuje exkurzie po svojich zariadeniach. Oboznámia sa s vodohospodárskymi objektmi, prevádzkou vodovodov, kanalizácií, vidia zblízka prácu vodárov, úpravu vody a odvoz odpadových vôd. V štvrtom ročníku nastupujú budúci maturanti na praktické cvičenia do pridelených prevádzok v mieste svojho bydliska.

SOŠ technická vytvorila úspešný model nového učebného odboru, ktorý bude po schválení odbornou komisiou, Ministerstvom školstva SR a inými úradmi zaradený natrvalo do siete odborov. Odbor má poskytnúť vodárňam vyprofilovaného absolventa, ktorý v praxi zvládne všetky úlohy. „Uvedomujeme si nielen vzácnosť vody, s ktorou sa spája naša činnosť, ale aj dôležitosť podpory mladej generácie. Pozornosť a starostlivosť, v spojení s odovzdávaním skúseností, to je presne to, čo im musíme a chceme poskytnúť,” zdôraznil generálny riaditeľ VVS. Tým, že svojich nasledovníkov VVS podporuje istotou práce po skončení štúdia, chce znížiť deficit odborných pracovníkov do budúcnosti.

Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. má deväť závodov, v ktorých zamestnáva vyše 2 000 ľudí.

Mgr. Jana Holubčíková

Foto: archív redakcie

Řešení kybernetické bezpečnosti u provozovatelů základních služeb v oblasti vodohospodářství

Málokdo si dnes dokáže představit být jen jediný den bez vody. Ať už se nám vybaví sklenice vody, která nás příjemně osvěží, nebo následně sklenici umyjeme vodou. A následně vodu, kterou jsme sklenici umyli, bude potřeba pročistit, než se vrátí zpět do přírody. Zajištění tak základní potřeby, jako jsou vodohospodářské služby, se v dnešní době již neobejde bez zapojení automatizovaných procesů a informačních systémů, které se na těchto procesech podílejí.

V rámci zajištění ochrany těchto Základních služeb, jak je definuje mimo jiné i vyhláška č. 437/2017 Sb., Vyhláška o kritériích pro určení provozovatele základní služby, která doplňuje zákon č. 181/2014 Sb., o Kybernetické bezpečnosti (dále jen ZoKB), jsou stanovena pravidla, jak výše uvedené informační systémy zabezpečit a chránit, a zajistit tak co nejvyšší kvalitu služby a bezvýpadkový provoz.

Na území hlavního města Prahy se tato problematika týká zejména společnosti Pražská vodohospodářská společnost a.s. (PVS) a Pražské vodovody a kanalizace, a.s. (PVK), které spravují a provozují pražský vodohospodářský majetek. Do tohoto majetku bezpochyby spadají i informační systémy zajišťující provoz již zmíněné základní služby, jsou tedy identifikovány jako informační systémy základní služby (ISZS). Tyto ISZS jsou pomocí ZoKB a jeho prováděcích vyhlášek povinný splňovat požadavky k jejich zajištění a následně tak k nepřerušené dodávce této služby nám občanům a dalším zákazníkům.

PVS a PVK se kybernetické bezpečnosti, potažmo bezpečnosti obecně, věnují kontinuálně. Důležité je přijímat v přístupu ke kybernetické bezpečnosti co nejméně kompromisů. Způsob řízení informační bezpečnosti by měl být proaktivní a měl by promítat všechny relevantní trendy a hrozby do nepřetržitého hodnocení stavu kybernetické bezpečnosti jednotlivých perimetrů. Základním předpokladem je odborný personál, který se nadále vzdělává v kybernetické bezpečnosti, moderních přístupech, a dále se zabývá sběrem a analýzou informací, které vyhodnotí jako relevantní. Dalším předpokladem jsou uvědomění dodavatelé, kteří kybernetickou bezpečnost berou vážně a automaticky její principy promítají do svých služeb. Bylo by ovšem mylné domnívat se, že teprve s požadavky ZoKB a jeho prováděcích vyhlášek se společnosti začaly více zaměřovat na kybernetickou bezpečnost. V rámci odpovědného přístupu každé společnosti se zejména vedení musí proaktivně zajímat o stav informační bezpečnosti, identifikovaných příležitostí pro zlepšení, které jsou pravidelně vyhodnocovány. Součástí pravidelného cyklu hodnocení rizik jsou tvořeny plány implementace nápravných opatření pro odstranění nebo snížení identifikovaných rizik. Provozní společnost se těmito oblastmi kontinuálně zabývá již řadu let a může tak kontinuálně předávat své zkušenosti a postupy správné společnosti.

Komplexita systémů, které jsou pravidelně využívány k transformaci vstupů na očekávané výstupy, se nezdá být zvyšuje a díky moderním technologiím a zavádění nových postupů se automaticky vytvářejí nové hrozby a zranitelnosti. Tyto hrozby/zranitelnosti mohou mít fatální dopad na systémy, data, procesy a následně možná i celou společnost v případě, že se pravidelně nevyhodnocují a nezavádí se odpovídající (proti)opatření, která snižují nebo eliminují negativní dopad. Celosvětovým trendem je nárůst incidentů kybernetické bezpečnosti u ISZS, což má rozsáhlý dopad na odběratele základní služby. Například v březnu 2019 proběhl rozsáhlý útok na západě Spojených států amerických, kdy došlo k přerušení dodávky elektrické energie v důsledku kybernetického incidentu pro mnoho odběratelů, ať již domácností, nebo obrovských výrobních podniků. Je tedy zřejmé, že ochranu ISZS není radno podceňovat. Podle vojenských odborníků se další konflikty budou odvíjet v kyberprostoru a cíle koordinovaných útoků budou právě prvky infrastruktury, jako je dodávka vody, elektrické energie atp. Kybernetická kriminalita obecně se za poslední roky značně posunula od hackerských útoků „kluků a nadšenců“. Dříve kybernetičtí útočníci působili individuálně, v dnešní době se přesouvají do organizovaných skupin, které obvykle působí mezinárodně, aby je agentury pro odhalování kriminality nemohly jednoduše sledovat. Navíc v rámci organizovaných útoků dochází k neustálé inovaci, a to nejen v rámci samotného kybernetického prostředí, ale také ke kombinacím fyzických a kybernetických útoků. Fyzický útok má za cíl spíše odvést pozornost, kybernetický útok pak napadnout nebo vyřadit systémy. Ochromit provoz společnosti nemusí ale

jen organizovaný a cílený útok, ale také bezpočetné automatizované útoky plošně „testující“ známé zranitelnosti prvků v síti, tedy připojených zařízení a jejich systémů.

Klíčové tedy je, aby se kybernetická bezpečnost stala součástí života a myšlení společnosti, alespoň jako je to u fyzické bezpečnosti. Strategii řízení kontinuity podnikání (životaschopnost společnosti) musí vedení společnosti považovat za jeden z hlavních procesů při řízení organizace. To zahrnuje přehled o obecně závazných právních předpisech, vnitřních předpisech a jiných předpisech a smluvních závazcích majících dopad na chod organizace, znalost nejvýznamnějších rizik pro společnost, pravidelné provádění auditů kybernetické bezpečnosti a nepodceňování jejich závěrů, aktivní přístup k řízení systému identifikace a hodnocení aktiv, proaktivní zavádění protipatření a pravidelné školení a testování povědomí o kybernetické bezpečnosti.

PVS a PVK mají plnou kontrolu nad svými ISZS, pravidelně monitorují a vyhodnocují události na různých úrovních svého ICT prostředí. Nezůstávají však pouze u reaktivních opatření a preventivně vzdělávají své zaměstnance v oblasti kybernetické bezpečnosti. Dobře informovaný zaměstnanec/uživatel tak dokáže efektivně odolat pokusům o sociální inženýrství, což stále zůstává neefektivnější a nejrozšířenější technikou infiltrace prostředí, které se útočníci chystají napadnout. Nejen že provozní společnost své zaměstnance pravidelně školí, protože je osobou povinnou dle ZoKB a naplňuje tak požadavek na zajištění bezpečnosti lidských zdrojů jako jedno z organizačních opatření, ale také testuje na simulovaných situacích, jak zaměstnanci dokážou tyto nabyté zkušenosti uplatnit v každodenní práci. Je to nedílnou součástí vzdělávacího cyklu, kdy se zaměstnancům a dalším osobám předávají informace, jak s aktivy zacházet a následně se testuje, zda jsou tato pravidla schopni efektivně aplikovat v praxi. Obě společnosti od počátku aktivně spolupracují s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost, v rámci pracovních jednání a workshopů pak stanovují optimální míru implementace opatření pro efektivní úroveň systému řízení bezpečnosti informací.

Dnes se tak Pražané mohou spolehnout na tým odborníků, kteří se starají o ochranu aktiv organizace zajišťující dodávání vodohospodářských služeb na území hlavního města Prahy. Tato práce je ale nikdy nekončícím posláním. Vnější vlivy, které vstupují do hry, ať už v podobě nových regulací, nových postupů v rámci odvětví, nebo nových technologií, které obě organizace průběžně zavádějí, jsou výzvami, na které je třeba se kontinuálně připravovat. Do nových projektů a změn je již od počátku zapojen tým, který pokrývá rizika související s kybernetickou bezpečností, aby již od ranných stádií projektů bylo zajištěno, že všechno bude zaváděno s ohledem na ochranu důležitých aktiv organizací a zajištění kontinuity provozu.

Ing. Michal Beneš, externí konzultant IT

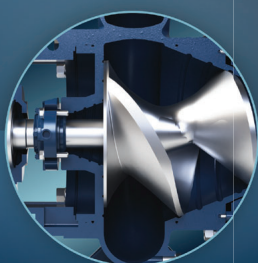
Článek převzatý z časopisu SOVAK, číslo 10, říjen 2020, ročník 29

SKRUTKOVICOVÉ ODSTREDIVÉ ČERPADLÁ

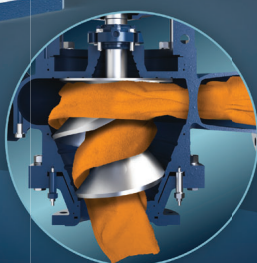
 SPIRAM

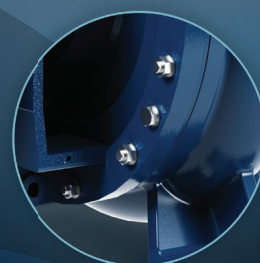
ORIGINÁLNY SLOVENSKÝ
VÝSKUM, VÝVOJ A VÝROBA

Vysoká účinnosť

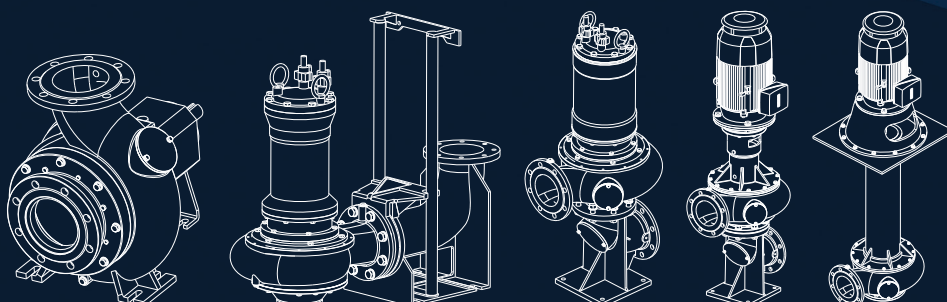

Vysoká priechodnosť
pevných častí

Vysoká odolnosť
konštrukcie

Konštrukčné
prevedenia
na mieru
vodárenského
odvetvia:

www.spiram.sk